

2024
NATUR
OG
GRØNNE
OMRÅDER

Herning
Kommune

NATURINDSATSEN

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Beskrivelse af området	3
Naturpolitik	3
DK2020 Klimahandleplan	5
Opgørelse af de enkelte mål	6
1. Biodiversitet.....	6
2. Vandløb og søer.....	12
3. Ådale, enge og moser	16
4. Skove	18
5. Heder og overdrev.....	22
6. Agerlandet.....	24
7. Bynær natur	26
8. Kulturarv.....	29
9. Friluftsliv	30
10. Formidling	33
Konklusion på naturindsatsen	42
Værd at bemærke	42

Forsidefotos: Stort billede: Nat i naturen. Foto: Herning Kommune. Små billeder: Fra venstre: Naturens dag i Løvbakkerne. Foto: Elsebeth Houe. Knudmosen. Foto: Rasmus Filsø Løbner. Ponyer i Gjellerup Enge. Foto: Louise Berg Hansen. Stines Plads ved Fuglsang Sø. Foto: Herning Kommune.

Beskrivelse af området

Forvaltningen har hvert år, siden 2009, fremlagt en status over kommunens samlede indsats på naturområdet. Det gør vi for at evaluere på årets indsats, set i forhold til kommunens naturpolitik og de 10 mål, som politikken beskriver.

Naturpolitik

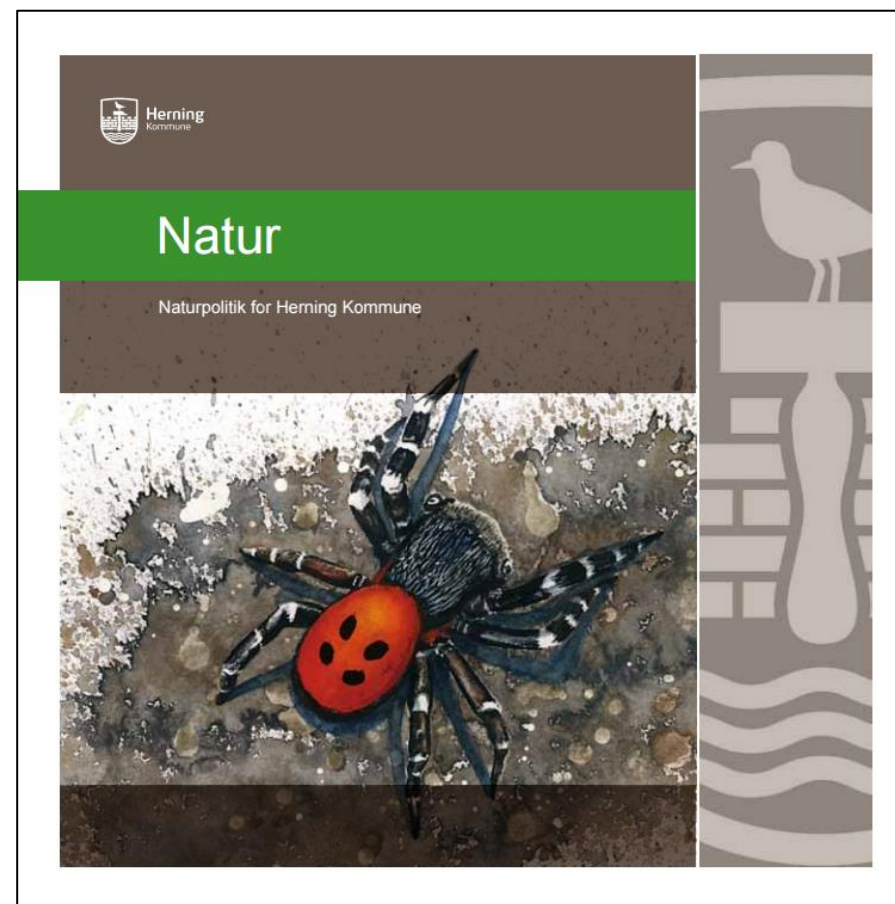
Herning Kommunes vision på naturområdet er at sikre fremtidige generationer en varieret natur og landskaber med plads til udvikling og oplevelse for borgerne. De overordnede mål i kommunens naturpolitik er:

- Kommunens natur udvikles og benyttes ud fra principper, der skaber mere natur, størst mulig sammenhæng og bæredygtig udvikling.
- Kvaliteten af naturen, på beskyttede arealer, forbedres, og den beskyttede naturs andel af det samlede areal øges væsentligt.

Herning Kommune har haft en naturpolitik siden 2008.

[Naturpolitikken kan ses i sin helhed på Herning Kommunes hjemmeside.](#) Målene, som afrapporteres i denne rapport, kan ses i tabellen på næste side.

I 2024 besluttede Miljø-, Infrastruktur- og Naturudvalget at sætte gang i en genskrivning af naturpolitikken for Herning Kommune. Det var et stort ønske at få inddraget borgerne i arbejdet, ligesom der var ønske om at få skabt en levende og dynamisk politik. Det var planen, at politikken skulle vedtages medio 2025, men grundet øget arbejdspress, som følge af aftalen om Et Grønt Danmark, er arbejdet med at få formuleret en ny politik sat i bero indtil 2026. De arrangementer, der er afholdt i forbindelse med borgerinddragelsen, er beskrevet under formidlingsafsnittet.

Herning Kommunes naturpolitik.

Mål	Naturpolitik for Herning Kommune
1 Biodiversitet	Der skabes mere plads og bedre sammenhænge i naturen. Der sikres bedre forhold for vores ansvarsarter. Der udvikles et kort, som viser, hvor i kommunen den største biodiversitet findes. Når en ansvarsart udvælges til at være i fokus udarbejdes en beskrivelse af de særlige forhold, der skal være til stede for, at arten trives. Herefter iværksættes en målrettet indsats.
2 Vandløb og søer	Der udarbejdes en vandløbsplan, som skal indeholde en prioriteret liste over projekter, der skaber synergi med bl.a. Vand- og Natura 2000-planerne. Mindst 25 km vandløb sikres målopfyldelse hvert år i overensstemmelse med vandplanerne. Der oprenses eller nyanlægges mindst tre paddevandhuller om året. Hvert år laves én oplysningskampagne om ansvarsarterne i ådalene.
3 Ådale, enge og moser	5-10 ha enge og mosearealer ryddes årligt, og arealerne græsses af. Der arbejdes for at genskabe naturlig vandstand i særligt udvalgte moser. I prioriteringen af indsatsen sættes særlig værdifuld natur og levesteder for ansvarsarter højest.
4 Skove	20 procent af skovarealet udlægges til biodiversitetsskov og urørt skov. Den kommunale skov omlægges til naturnær skov hurtigst muligt. Inden 2025 øges kommunens eget skovareal med 2,2 procent. Der efterlades mindst 5 kubikmeter dødt træ pr. ha i form af stammer. Der afmærkes og beskyttes 5 evighedstræer pr. ha. Der arbejdes for at skabe eller genskabe våde naturtyper i skovene.
5 Heder og overdrev	Naturtilstanden på beskyttede hedearealer forbedres på 50 ha om året. Hedeplejen gennemføres med fokus på at sikre så høj en biodiversitet som muligt for naturtypen.
6 Agerlandet	Kommune og lodsejere laver i samarbejde naturplejeprojekter, som støttes af kommunens naturplejepulje. Lodsejere informeres om naturplejepuljen mindst en gang årligt.
7 Bynær natur	Der udpeges løbende bynær natur med særlige værdier, som får lov at udvikle sig naturligt. Der arbejdes for, at der kan oprettes mere bynær natur, bl.a. ved skovrejsning
8 Kulturarv	Hvert år laves der nye aftaler om pleje af ca. 20 fredede fortidsminder på private arealer. Det er typisk gravhøje, der ryddes for træer og buske. For at bevare og formidle vores fælles kulturarv vil Herning Kommune styrke borgernes bevidsthed og kendskab til kulturarven. Der sættes fokus på at øge adgangsmulighederne til vores fælles kulturarv.
9 Friluftsliv	Over de kommende år skal der udvikles en plan for friluftsliv i Herning Kommune. Planen skal beskrive kommunens overordnede planlægning af friluftsliv.
10 Formidling	Tilgængeligheden til naturen forbedres. Information og vejledning om kommunens naturarealer via hjemmeside, foldere og skiltning udbygges løbende.

Tabel som viser de 10 mål i naturpolitikken

DK2020 Klimahandleplan

Herning Kommune har vedtaget en klimaplan med ambitiøse mål for både CO₂-reduktion og klimatilpasning. Klimaplanen blev vedtaget i 2022 og skal vise retningen for vores lokale bidrag til den nationale og globale klimaindsats.

Målet med klimaplanen er, at Herning Kommune, senest i 2045, er en klimaneutral og klimarobust kommune. Målet gælder både Herning Kommune som geografi og som virksomhed.

For CO₂-reduktion er der opstillet syv indsatsområder: Landbrug og arealanvendelse, Transport og mobilitet, Energi, Genbrug og affald, Bæredygtig levevis, Virksomheders grønne omstilling og Herning Kommune som virksomhed. For alle syv indsatsområder er der opstillet reduktionsmål, mål og indsatser.

For at sikre en klimarobust kommune er der opstillet fire indsatsområder: Vand, Tørke, Hede og Vind. For alle fire indsatsområder er der opstillet mål og indsatser.

Der er en række mål i naturpolitikken, som rækker ind i klimaplanen, der bidrager med at bringe Herning Kommune de første skridt mod målet om at blive en klimaneutral og klimarobust kommune. [Klimaplanen kan ses på Herning Kommunes hjemmeside.](#)

Klimaplan og naturpolitik

I tilknytning til klimaplanen er der udarbejdet en klimahandleplan, der nærmere beskriver mål for indsatserne under de enkelte indsatsområder med tidsplan, økonomi, merværdier, samarbejdspartnere m.v. I klimahandleplanen er der en række mål, som rækker ind i naturpolitikken. Inden for indsatsområdet Landbrug og arealanvendelse er der beskrevet en indsats, der handler om øget skovrejsning. Ved at rejse skov kan CO₂-udledningen mindskes ved, at landbrugsjord omlægges til skov.

I klimahandleplanen er målet, at der skal være rejst 300 ha ny skov inden 2025, 1082 ha inden 2030 og 2885 ha inden 2050.

En anden indsats, inden for indsatsområdet Landbrug og arealanvendelse, er udtagning af kulstofrige lavbundsjord. I Herning Kommune er der ca. 9.700 ha kulstofrige lavbundsjord. Heraf udgør ca. 4.900 ha dyrket landbrugsjord. Ved permanent ekstensivering, og vådlægning af kulstofrig landbrugsjord, nedbringes drivhusgasudledningen til atmosfæren markant fra disse jorde.

I klimahandleplanen er det målet, at der inden 2030 omlægges 238 ha kulstofrig jord og inden 2050 omlægges 479 ha kulstofrig jord. Derudover er det beskrevet, at potentialet for udtagning af lavbundsjordene i Herning Kommune skal kortlægges nærmere.

For at kommunen fremover bliver klimarobust, bliver der arbejdet med en revision af klimatilpasningsplanen. Inden for indsatsområderne vand, tørke, hede og vind er der indsatser, som også kan betyde løft til natur og rekreative områder, når for meget vand skal opmagasineres i perioder. Et mål i forhold til tørke er at mindske risikoen for, at vandløbene tørrer ud. For at imødekomme hede kan man arbejde med at forbedre mikroklimaet i byerne. Kraftige storme kan medføre væltede træer i skovene. Her kan man forebygge stormfald ved at sikre en højere andel af løvtræer i skovene.

Når indsatserne i klimaplanen løfter mål i naturpolitikken, vil de blive beskrevet under de relevante mål.

Aftale om et Grønt Danmark - Grøn Trepert

For at mindske udledningen af CO₂ til atmosfæren og kvælstof til vandmiljøet, skal landbrugsjord tages ud af drift, og der skal etableres våde naturområder eller skov. Det er aftalt mellem Regeringen og aftaleparterne i aftalen om et Grønt Danmark. Kommunerne skal i 2025 udarbejde planer for denne omlægning, de såkaldte omlægningsplaner, som skal beslutes af Byrådet i slutningen af 2025.

Opgørelse af de enkelte mål

I de følgende 10 afsnit kan du læse om de indsatser, der er gjort under hver af de enkelte naturpolitikmål.

1. Biodiversitet

Udviklingsmål

Der skabes mere plads og bedre sammenhænge i naturen. Der sikres bedre forhold for vores ansvarsarter. Der udvikles et kort, som viser, hvor i kommunen den største biodiversitet findes. Når en ansvarsart udvælges til at være i fokus, udarbejdes en beskrivelse af de særlige forhold, der skal være til stede for, at arten trives. Herefter iværksættes en målrettet indsats.

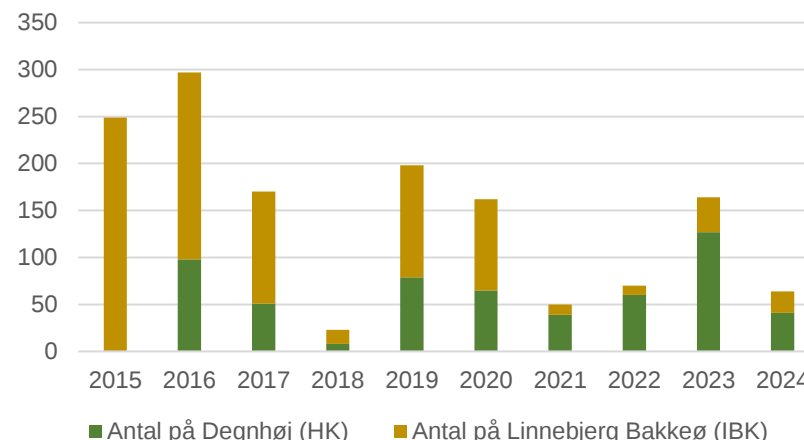
Ansvarsarter

Ansvarsarternes levesteder forbedres løbende ved konkrete projekter på udvalgte steder. I det følgende er projekterne, som der er arbejdet med i 2024, beskrevet.

Brun pletvinge på Linnebjerg Bakkeø

Brun pletvinge er, igen i 2024, blevet fulgt på et af dens få levesteder, nemlig Linnebjerg Bakkeø. Linnebjerg Bakkeø er et fredet område, som ligger delvist i Herning Kommune og delvist i Ikast-Brande Kommune.

Bestanden af brun pletvinge er delt i 2 på Linnebjerg Bakkeø. I den sydlige del af bakkeøen, som ligger i Ikast-Brande Kommune, blev der talt 23 individer ved årets optælling. I den nordlige ende af bakkeøen, som ligger i Herning Kommune, blev der talt 41 flyvende individer ved årets tælling.

Udviklingen i bestanden af brun pletvinge på Linnebjerg Bakkeø. Data: Herning Kommune.

2024 var ikke noget godt år for brun pletvinge. Det fugtige og kolde vejr, i foråret og sommeren, bærer en del af forklaringen, men der kan fortsat laves forbedringer på forvaltningen af arealerne.

En mindre del af området er, siden 2023, blevet græsset med kreaturer. Der arbejdes på, i samarbejde med lodsejerne, at gøre området med græsning større. Bestanden af brun pletvinge er fortsat meget sårbar og i stor risiko for at forsvinde i løbet af en kort årække.

Økonomi

Der er i 2024 brugt 3.778 kr. på konsulentbistand og optælling af brun pletvinge og der er fjernet uønsket opvækst af lupiner for 2.160 kr.

Sjældne padder

Der blev i årene 2021-23 lavet effektundersøgelser af 87 vandhuller i den sydlige del af Herning Kommune i områderne omkring, hvor ansvarsarten løgfrø er fundet. Det blev vurderet, at en række af de vandhuller, som arten er forsvundet fra, mangler kontinuert

pleje i form af slåning, rydning eller græsning, ligesom der i et par tilfælde er blevet sat fisk ud, hvilket er skadeligt for paddernes yngel.

Den viden, som er indsamlet i forbindelse med effektundersøgelserne, er værdifuld, når der skal skabes bedre vilkår for padderne.

I 2024 er der blevet ryddet opvækst omkring 8 vandhuller, som nu bliver mere egnede som levested for de sjældne padder.

Økonomi

Der er brugt ca. 70.000 kr. til forbedring af levesteder for sjældne padder.

Natravn. Foto: Louise Berg Hansen

Natravn

Natravn blev i 2024 registreret i Skov Olesens Plantage, hvor den ikke tidligere blevet set. Natravn er på listen over ansvarsarter i kommunens naturpolitik. Den er aktiv om natten og ses sjældent

om dagen, da dens fjerdragt er camouflage-farvet, og når den sidder stille og hviler, er den svær at få øje på. Den foretrækker hedeområder som levested. Der vil i 2025 blive lavet tiltag i Skov Olesens Plantage, som også gavner natravnen – se afsnittet om hedepleje.

Nye vandhuller i Løvbakke Skov

I efteråret 2024 blev et område med nye vandhuller etableret i Løvbakke-området nord for Gullestrup. Vandhullerne var sidste skridt i færdiggørelsen af planen for skovrejsningen VM-skoven, som blev plantet i 2022 i forbindelse med VM i ridesport i Herning.

Dette projekt er et af de største vandhulsprojekter, Herning Kommune har lavet i nyere tid. På et 0,9 hektar stort område er der blevet udgravet i alt syv vandhuller med forskellig størrelse. Disse vandhuller er gravet med hældninger og dybde, der giver optimale forhold for padder, som f.eks. spidsnudet frø og lille vandsalamander. Overskudsjord fra gravningen af vandhullerne er bevaret i området som små bakkede terrænændringer, der også skaber nye levesteder og en stor variation af mikrohabitater.

Økonomi

Projektet med udgravning af vandhuller og placering af jord har kostet i alt 87.850 kr.

De nye vandhuller i Løvbakke Skov. Foto: Peter Nedergaard Jensen

Gjellerup Enge – Biodiversitetsprojekt

Gjellerup Enge er et samarbejdsprojekt, hvor kommunen arbejder sammen med Den Danske Naturfond, Ege Carpets, Herning Vand og Ravnsbjerg Grundejerforening om at skabe bedre natur i et område på ca. 90 ha ved Hammerum Bæk.

Ponyerne, som lever i Gjellerup Enge, er faldet godt til. De kommer godt rundt på arealet, og selvom man ikke ser dem, hver gang man kommer i området, så ser man tydelige spor af dem.

Ege Carpets har fået lavet en biodiversitetsundersøgelse på deres arealer. Målingen har vist, at udviklingen går i den rigtige retning, det er især hestenes måde at påvirke området på året rundt, som trækker op. Undersøgelsen påpeger også, at der godt kan være flere dyr i området.

Vejret i 2024 har være vådt og køligt, hvilket har betydet, at græs og urter har vokset godt hele året. Ponyerne har ikke kunne følge med til at spise al den føde, som området har leveret. Flere steder er vegetationen derfor ganske høj. Det har ført til, at forvaltningen har planlagt et opfølgende møde med dyreholderen i foråret 2025, hvor det skal vurderes, om der skal suppleres med yderligere dyr.

Kreaturerne på de vestlige arealer har, modsat ponyerne, haft svært ved at komme rundt på hele deres areal, da der har været meget vådt hele året. Det har hovedsageligt været på den nordlige og højstliggende del af arealet, at de har befundet sig.

Flere af stierne i området er blevet opgraderet og har fået bedre underlag, så adgangen til området er blevet endnu bedre. Der bliver også arbejdet på at få etableret en markeret rute igennem området, så man let kan finde rundt, selvom man ikke er lokalkendt.

Ponyerne i Gjellerup Enge. Foto: Louise Berg Hansen

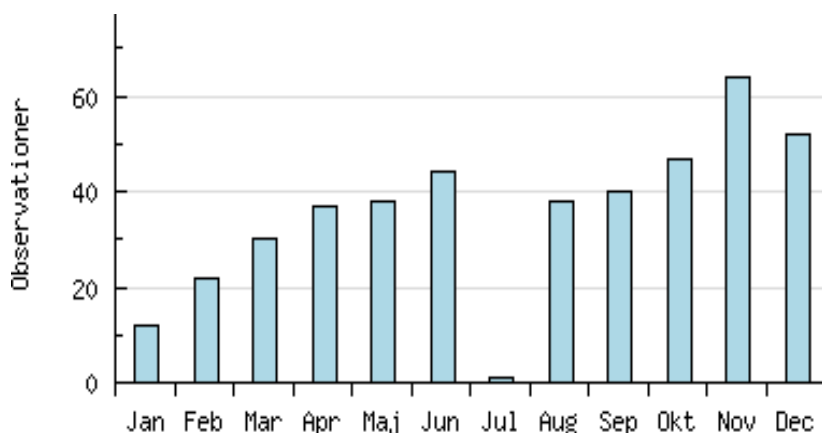
Vest for Gjellerup Enge ligger en række privatejede matrikler, som har et lige så stort potentiale for naturudvikling, som det eksisterende 90 ha store areal. I dette område er Den Danske Naturfond i gang med at opkøbe arealer, så Gjellerup Enge fremover vil blive et endnu større naturprojekt.

De lokale har taget området til sig og har via Citizen-science-projekter været med til at registrere arter i området. På [iNaturalist.org](https://inaturalist.org) er der, ved udgangen af 2024, registreret 527 arter af insekter og smådyr i Gjellerup Enge. Det mest bemærkelsesværdige fund, der er gjort i 2024, er en art af en snyltehveps, *Syspasis carinator*, der kun er fundet ganske få gange i DK, og som er sjælden. Den har ikke et dansk navn.

Snyltehvepsen *Syspasis carinator*, som er sjælden og kun fundet få gange i DK, blev fundet i Gjellerup Enge. Foto: iNaturalist.org.

Lokalafdelingen af Dansk Ornitologisk Forening (DOF) opstartede i 2022 en fugletællegruppe bestående af lokale ornitologer. De har også i 2024 observeret fugle i området, som ses på nedenstående kort.

Figur som viser antallet af fugleobservationer i 2024. Fra: DOF basen - af Dansk Ornitologisk Forening

Der er i 2024 observeret 100 arter af fugle på lokaliteten, hvilket er samme antal som i 2023. Særligt bemærkelsesværdige arter er: Agerhøne, blå kærhøg, guldspurv, lille korsnæb, mudderklire og stor skallesluger. Observationerne er gjort på 85 dage, og der er sammenlagt observeret 1415 fugle.

Ansvarsarternes levesteder

Til brug for opgørelsen af ansvarsarternes levesteder anvender Herning Kommune arealet af de beskyttede naturtyper. Det antages, at størsteparten af ansvarsarternes levesteder vil ligge i den beskyttede natur.

Arealet af den beskyttede natur fremgår af den vejledende registrering på Danmarks Areal Information (DAI). Især enge og overdrev viser en stigning siden sidste år. Stigningen skyldes, at kommunen er i færd med at gennemgå og tilrette registreringerne, så kortet bliver mere retvisende. Der er fundet og nyregistreret en del overdrev i området omkring Herning Lufthavn og i fredskov, hvor arealer har ligget uden dyrkning i +30 år. Registreringerne er primært foretaget på baggrund af luftfotogennemgang.

Naturtype (ha)	2023	2024	%-vis ændring
Eng	3433	3663	6,7%
Hede	5714	5812	1,7%
Mose	4502	4509	0,2%
Overdrev	726	831	14,5%
Sø	1221	1228	0,6%
Total	15596	16043	2,9%

Tabel som viser de beskyttede naturtypers udvikling i areal (ha) fra 2023-2024. Data: Herning Kommune.

Invasive arter

Invasive arter er dyr og planter, der spredes til områder, hvor de ikke hører naturligt hjemme, og som har en negativ effekt på den oprindelige biodiversitet. Hvis disse planter får lov at sprede sig i naturarealerne, vil det blive både dyrt og tidskrævende at

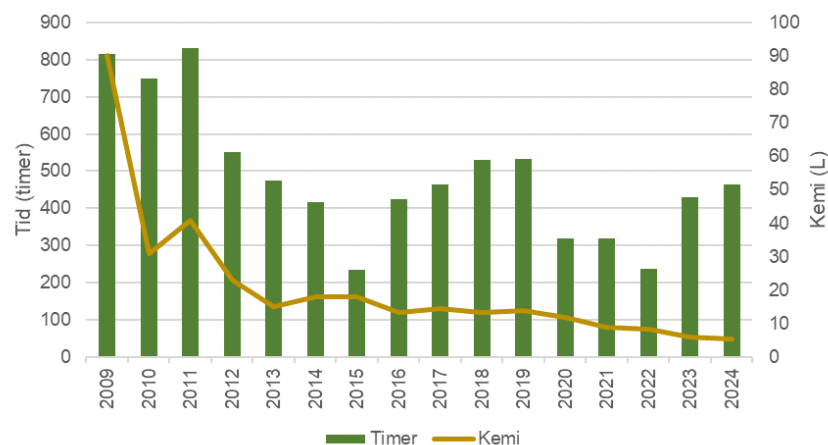
bekæmpe dem. Derfor er det vigtigt med en tidlig indsats for at kunne kontrollere bestandene.

Bjørneklo

Der blev sendt breve ud til 30 lodsejere med besked om, at de skulle bekæmpe bjørneklo på deres ejendom. Det var nødvendigt at sende et efterfølgende påbud til 5 af disse lodsejere.

Tidsforbruget til bekæmpelse af bjørneklo er i 2024 steget lidt i forhold til sidste år. Årsagen er, at der har været nye folk på opgaven, som er under oplæring. Mængden af forbrugt kemi er faldet lidt i forhold til de foregående år.

Indsatsplanen for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo udløb med udgangen af 2024. Den vil blive opdateret i starten af 2024, så den fortsat vil være gældende fremover. [Indsatsplanen kan ses på kommunens hjemmeside.](#)

Figuren viser udviklingen i forbrug af tid samt mængde kemi til bekæmpelse af bjørneklo. Data: Herning Kommune

Økonomi

Der er i 2024 brugt ca. 200.000 kr. på bekæmpelse af bjørneklo.

Glansbladet hæg

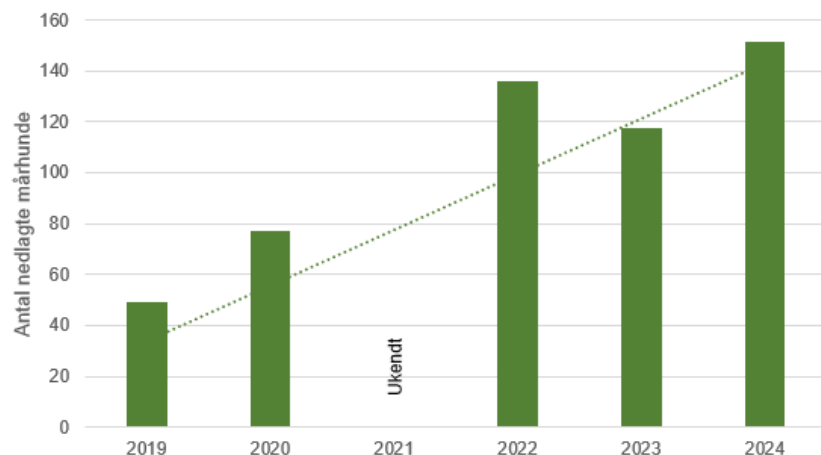
Der blev i 2024 bekæmpet glansbladet hæg på udvalgte lokaliteter med kemi. Der blev samlet brugt 14,45 l Roundup og 223 arbejdstimer, hvilket er sammenligneligt med tidligere år. Midlet anvendes dels til stødsmøring ved fældning af større træer og buske dels til at smøre på bladene af mindre vækster.

Mårhund

Mårhunden er et invasivt rovdyr, som stammer fra Østasien. Den er en effektiv jæger, formerer sig hurtigt og udgør en trussel mod vores hjemmehørende arter. Den er i flere år blevet bekæmpet i Herning Kommune gennem en stor indsats fra frivillige jægere.

Herning Kommune har i 2024 formidlet 22.796 kr. til jagtforeningerne til køb af vildtovervågningsudstyr mv. til hjælp i reguleringen af mårhund. I 2023 fik Herning Kommune tilsagn fra Miljøstyrelsen om støtte til mårhundebekæmpelse øremærket kommunens frivillige mårhundejægere. Størstedelen af støtten til mårhundebekæmpelse i 2024 er formidlet fra denne pulje.

Indkøb af vildtkameraer og sim-kort giver jægerne mulighed for en mere effektiv overvågning af mårhundens levesteder og de bait-pladser, hvor mårhunden lokkes hen for at blive fanget i fælde eller afskudt. Der afholdes et årligt møde med den mårhundansvarlige koordinator, hvor dispositionen af midler aftales for at sikre en effektiv brug af midlerne. Koordineringen og fordeling af indkøbt materiel ud til jagtforeningerne administreres af Herning Jægerråd. De frivillige jægere har med støtte fra Herning Kommune og Miljøstyrelsen i 2024 reguleret 151 mårhunde i Herning Kommune. Bestanden af mårhund i Herning Kommune er ukendt, men kan være stigende, da der er set en jævn stigning i reguleringstallet indberettet til Herning Kommune fra 2019 til 2024.

Figuren viser antallet af nedlagte mårhunde i Herning Kommune. Data: Herning Kommune og Herning Jæggeråd

Økonomi

Der er i 2024 brugt 22.796 kr. på mårhundebekæmpelse. Beløbet dækker over indkøb af vildtkameraer med SD- og simkort samt reparation af et vildtkamera. Af den statslige pulje på 34.285 kr. til bekæmpelse af mårhund er der i 2024 brugt 22.056 kr. Det resterende beløb anvendes i 2025.

Konklusion på målet

Andelen af arealet af beskyttet natur i kommunen er steget en lille smule. Stigningen kan forklares med almindelig tilretning af registreringerne. Alle de udførte indsatser sigter på at skabe bedre forhold for og mere plads til naturen og kommunens ansvarsarter.

Samlet set vurderes målet at være nået i 2024.

Aktiviteter planlagt i 2025

Indsatsen med at sikre gode levevilkår, for de sjældne padder, vil blive fortsat i 2025.

Arbejdet med at skabe bedre natur og biodiversitet i Gjellerup Enge vil fortsætte i 2025

Bestanden af brun pletvinge vil fortsat blive fulgt i 2025.

Gennemgangen af kommunens registrering af beskyttet natur vil fortsætte i 2025.

Bekæmpelsen af de invasive arter vil fortsætte i 2025.

2. Vandløb og søer

Udviklingsmål

Der udarbejdes en vandløbsplan, som skal indeholde en prioriteret liste over projekter, der skaber synergi med bl.a. Vand- og Natura 2000-planerne. Mindst 25 km vandløb sikres målopfyldelse hvert år i overensstemmelse med Vandplanerne. Der oprenses eller nyanlægges mindst tre paddevandhuller om året. Hvert år laves én oplysningskampagne om ansvarsarterne i ådalene.

Klimalavbundsprojekter

Med afsæt i bl.a. Herning Kommunes klimaplan, Landbrugsaftalen fra 2021 og nu også Aftalen om et Grønt Danmark, arbejdes der i disse år på at tage arealer ud af landbrugsmæssig drift til lavbunds- og vådområdeprojekter.

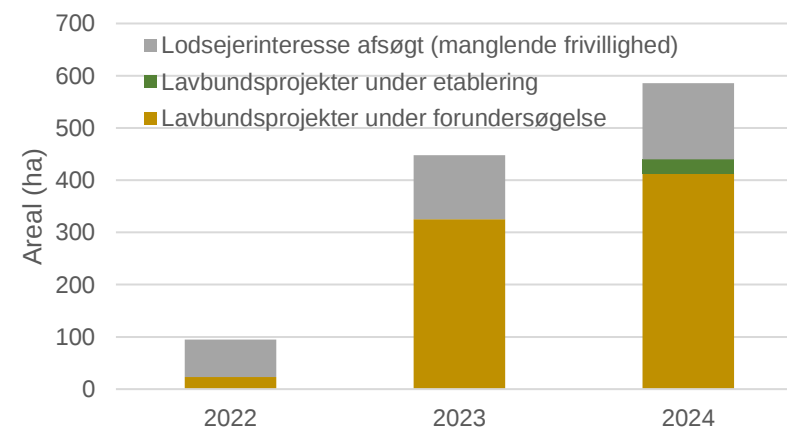
Lavbundsprojekt Smalhals Bæk. Foto Michael Gramkov

I starten af 2024 fik Herning Kommune tilsagn til at gennemføre en forundersøgelse på to klimalavbundsprojekter, Kollund Bæk og Gullestrup Enge på henholdsvis 43 ha. og 117 ha. Derudover blev

der givet tilsagn til en forundersøgelse for et lavbundprojekt på 119 ha. ved Herningsholm Å. Undersøgelserne for Kollund Bæk og Herningsholm Å blev startet op i foråret og forventes afsluttet i første halvdel af 2025. Forundersøgelsen for klimalavbundsprojektet Fejgsø Bæk, på 27 ha., er afsluttet og er nu overgået til etableringsfasen. Projektet forventes at blive realiseret i 2025.

Foruden Fejgsø Bæk er Naturstyrelsen projektejer på et vådområdeprojekt ved Aulum, Skjerk Bæk, hvor de har startet processen med jordfordeling.

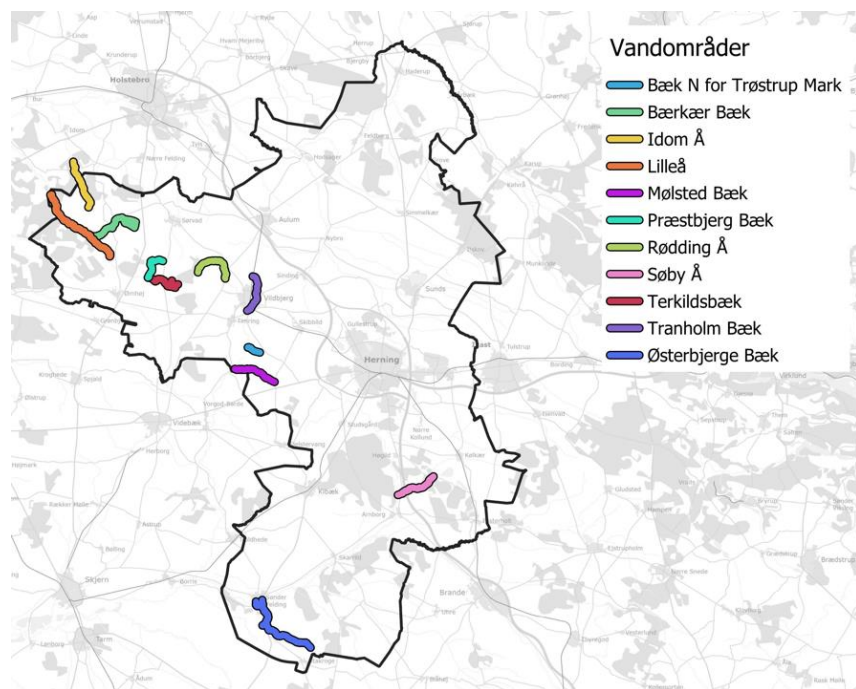
Herning Kommune har i samarbejde med Herning-Ikast Landboforening afholdt lodsejermøder for at afsøge interessen for at starte nye lavbundsprojekter op. Det har indtil videre ført til, at der i efteråret er indsendt en ansøgning om tilsagn til et lavbundsprojekt Bukkjær Enge ved Pårup Bæk på ca. 275 ha. Ligeså var der opbakning fra lodsejerne ved Sikær Bæk til at lave en forundersøgelse for et muligt lavbundsprojekt. Den endelige afgrænsning er ikke vedtaget, men projektet forventes at strække sig over 196 ha. Kommunen forventer at søge om tilsagn til en forundersøgelse i foråret 2025.

Udviklingen i udtagningen af kulstofrige jorde siden klimaplanens vedtagelse i 2022. Data Herning Kommune

Naturstyrelsen afsøger muligheden for at lave et lavbundsprojekt i Kirsebærmosen, som strækker sig hen over kommunegrænsen til Ringkøbing-Skjern Kommune. Den endelige afgrænsning af forundersøgelsen er endnu ikke fastlagt.

Foruden de nævnte projekter er Herning Kommune i løbende dialog med nabokommunerne for at afdække de potentielle projektområder, der går på tværs af kommunegrænserne. Samarbejdet til nabokommunerne samt de lokale landboforeninger udbygges i 2025 i regi af de lokale grønne treparter for hvert af de tre vandoplande, som Herning Kommune er en del af. Da indsatsen i Grøn Trepert, foruden udtagning af lavbundsjord, særligt har fokus på at reducere udledningen af kvælstof til fjordene, vil der fremover være et øget fokus på arbejdet med både lavbunds- og vådområdeprojekter.

Kortet viser de vandløbsstrækninger hvor der planlægges indsats. Data: Herning Kommune

Vandområdeplanprojekter

I løbet af 2024 har Herning Kommune arbejdet med flere forskellige vandområdeplansprojekter. Mange af disse projekter har til formål at forbedre bestandene af laks og ørred i kommunens vandløb. Projekttiltagene inkluderer udlægning af sten og gydegrus samt etablering af flere skjulesteder, så fiskene får bedre overlevelsesmuligheder. Derudover er der planer om at fjerne spærringer og lave genslyngninger og sandfang for at forbedre levevilkårene for både fisk, dyr og planter.

I løbet af året er der igangsat forundersøgelser i 5 forskellige vandløb; Præstbjerg Bæk, Tranholm Bæk, Rødding Å, Bæk Nord for Trørstrup Mark og Terkildsbæk, mens forundersøgelsen i Østerbjerger Bæk blev afsluttet i foråret 2024. Derudover er der blevet arbejdet videre med realiseringsprojekter i Bærkær Bæk, Idom Å, Råsted Lilleå, Mølsted Bæk og Søby Å. hvoraf de to sidstnævnte projekter forventes gennemført i 2025. Derudover er der i 2024 opnået tilsagn til realisering af fjernelse af spærringen "forvirringen" i Skjern Å Nørrekanal / Rind Å, som vi håber at kunne realisere i 2026.

Gydebanker

Herning Kommune har i 2024 etableret en gydebanke i Sunds Møllebæk og været part i to samarbejdsprojekter omkring gydebanker i kommunens vandløb.

I Sunds Møllebæk blev der etableret en gydebanke i samarbejde med lodsejer, som både sikrede en sammenskridende brink og skabte en god gydeplads for Sunds Sø's sø-ørredbestand. Projektet vil også tilgodese bæklampretten, og vandløbsinsekter vil også nyde godt af tiltaget.

I Haderis Å og Karup Å deltog Herning Kommune i forbedring af forholdene på eksisterende gydebanker. I Haderis Å har Herning Kommune støttet en forbedring af en gydebanke opstrøms Vormstrupvej, og i Karup Å, ved Vormstrup, har kommunen bidraget til restaurering af eksisterende gydebanker med nyt gydegrus.

Begge projekter havde til formål at forbedre forholdene for specielt havørreden i Karup Å-systemet og sikre god økologisk tilstand i vandløbene.

Økonomi

Totalt set er der brugt ca. 25.000 kr. på gydebankeprojekter i 2024.

Riverfisher

Riverfishersamarbejdet på tværs af Ringkøbing-Skjern, Viborg, Skive, Randers, Faurskov og Herning Kommuner har i 2024 fulgt handleplanen for tredje og sidste år i den gældende samarbejds-aftale. Der har i projektet fortsat været fokus på såvel erhverv som lystfiskerturisme og vandkvalitet langs ved og i Skjern Å, Karup Å og Gudenåstrækningen fra Tange Sø til Randers Fjord. På Styre-gruppemøderne er der blevet stillet skarpt på at få lavet den bedst mulige samarbejdsaftale for de kommende år, så der både å-turismen og naturen profiterer af samarbejdet.

Lystfiskeriet giver store naturoplevelser. Foto: Herning Kommune

Vandhuller

2024 blev der etableret 7 nye vandhuller i VM-skoven ved Løvbakkerne. I den sydlige del af kommune er der gennemført vandhuls-pleje ved 8 vandhuller, beliggende på privat jord. Alle vandhuls-indsatserne gavner de sjældne padder fx spidssnudet frø, løgfrø og lille vandsalamander.

Nye vandhuller i Løvbakkerne. Foto: Peter Kristian Nedergaard Jensen

Økonomi

Anlæggelsen af de 8 vandhuller i VM-skoven har kostet 87.850 kr.

Okker

I denne oprensningssæson, som ligger i perioden 15. august 2024 til 1. marts 2025, er et okkerbassin blevet grødeskåret. Okkerbassinet er et mellemstort bassin på omkring 7500 m². Bassinet blev oprenset i 2021, men da vandløbet, der løber til bassinet, er blandt

de vandløb med mest okker, er det nødvendigt med hyppig indsats.

For at sikre tilstrækkelig økonomi til færdiggørelsen af sidste års tømning, og dette års grødeskæring, blev der ikke igangsat yderligere projekter.

Konklusion på målet

I 2024 har arbejdet i vandløbene centreret sig omkring forundersøgelser og forberedende arbejde til egentlige projekter. Det forventes, at det vil føre til målopfyldelse i rigtig mange km vandløb, når projekterne i fremtiden bliver til noget. Målet om at sikre målopfyldelse på mindst 25 km vandløbsstrækning er dermed delvist nået.

Der er anlagt 7 nye vandhuller og gennemført vandhulspleje i 8 vandhuller samt oprensning af 1 mellemstort okkerbassin. Målet om mindst 3 nye eller oprensede vandhuller årligt er dermed nået.

Samlet set er målet om vandløb og søer delvist nået.

Aktiviteter planlagt i 2024

Vandløbsprojekterne i Mølsted Bæk og Søby Å forventes gennemført i 2025.

Samarbejdet med nabokommunerne samt de lokale landboforeninger udbygges i 2025 i regi af de lokale grønne treparter for hvert af de tre vandoplande, som Herning Kommune er en del af. De grønne treparter og kommunerne skal, inden indgangen af 2025, have udarbejdet en omlægningsplan. Planen skal vise, hvordan der gennem kollektive virkemidler kan opnås målopfyldelse på kvælstofindsatsen i forhold til fjordene. Da indsatsen i Grøn Trepert, foruden udtagning af lavbundsjord, særligt har fokus på at reducere udledningen af kvælstof, vil der fremover være et øget fokus på arbejdet med både lavbunds- og vådområdeprojekter.

Der planlægges, i 2025, vandhulspleje i en række vigtige yngle-vandhuller for sjældne padder samt etablering af nye vandhuller.

I 2025 forventes det, at der kan oprensnes 1-2 okkerbassiner, afhængig af størrelse og om det oprensede materiale skal køres på deponi.

I Riverfisher-samarbejdet bliver det, i løbet af årets første måneder, afklaret endeligt, hvor mange kommuner, der forpligter sig til den nye samarbejdsaftale, der forventes at gælde for årene 2025 – 2028.

Udgravning af vandhul ved VM-skoven. Foto: Peter Nedergaard Jensen

3. Ådale, enge og moser

Udviklingsmål

5-10 ha enge og mosearealer ryddes årligt, og arealerne græsses af. Der arbejdes for at genskabe naturlig vandstand i særligt udvalgte moser. I prioriteringen af indsatsen sættes særlig værdifuld natur og levesteder for ansvarsarter højest.

Nye forpagtninger

Landbrugsstyrelsen har ændret på nogle støttebetingelser i en tilskudsordning, som giver kommunen mulighed for at søge om tilskud til hegning af naturarealer. I den forbindelse arbejdes der på at forny, udvide og etablerer nye kreaturhegn på en række kommunale arealer. Tilskudsordningen har også gjort det muligt at inddrage privatejede arealer. Der er i den forbindelse opsat en del nye indhegninger i 2024 og endnu flere er på vej i 2025.

Med tilskudsordningen skal Herning Kommune ikke investere i nye kostbare indhegninger, og kommunen sparer dermed en væsentlig udgift. De nye indhegninger er attraktive for områdets dyreholdere, og det er nemt at få lavet aftaler om græsning, så det er lokale dyreholdere, der står for græsningen.

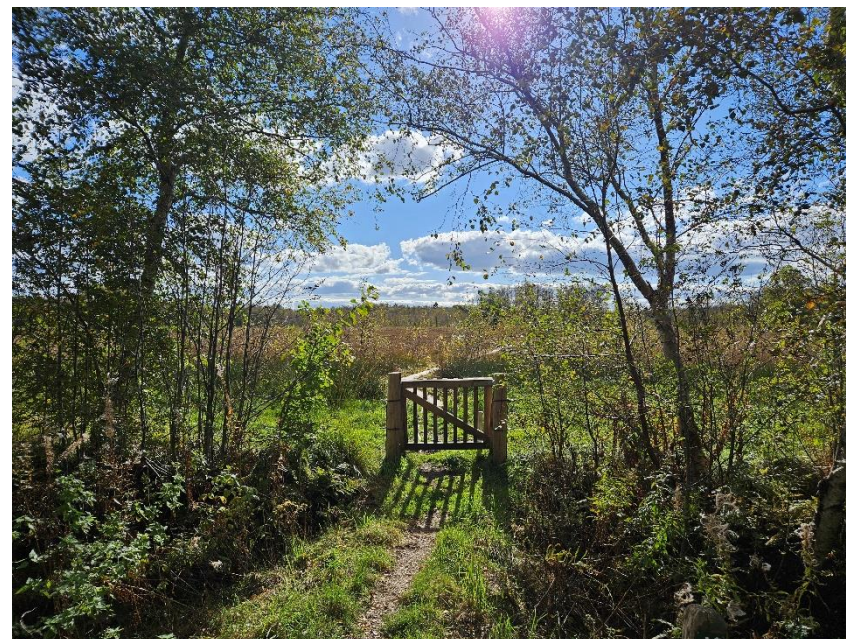
Græsningsaftalerne bliver opdateret med vilkår, som skal sikre bedre naturindhold på arealerne og for at sikre besøgende bedre oplevelser. Det er ønsket at lave så store sammenhængende indhegninger som muligt for at skabe gode forhold for helsårsgræsning, eller græsning i så lang en sæson som muligt, hvis arealet er uegnet til helårsgræsning. Samtidig vil besøgende i områderne opleve at skulle forcere færre hegn, og de vil opleve dyr på arealerne i en længere periode af året.

Når der etableres græsning med naturlige tætheder af dyr på arealerne, skal antallet af græssende dyr holdes lavt, så der er sikkerhed for, at dyrene kan finde føde året rundt. Der bliver etableret læskur og vand til dyrene, og dyreholderen skal holde opsyn med sine dyr.

Der er lavet opdaterede eller nye aftaler i Knudmosen, Gullestrup Enge, ved Tjørring og på Kyndelhøj med et samlet areal på 293 ha, hvoraf 16,5 ha er privatejede.

Økonomi

I alt er der ansøgt om et samlet tilskudsbeløb på 843.524 kr. til etablering af nye kreaturhegn med vand- og strømforsyning. I de seneste afholdte udbudsrunder endte prisen på 1.278 kr./ha ved bortforpagtning af græsningsretten.

Nyt hegn og klaplåge i Knudmosen. Foto: Rasmus Filsø Løbner

Konklusion på målet

I 2024 er der arbejdet med at skabe bedre naturindhold på de kommunale naturarealer, der bliver udbudt til græsning. Flere steder er mindre indhegninger lagt sammen til større sammenhængende græsningsarealer, og, hvor det har været muligt, er der skabt sammenhæng til private arealer. I 2024 er der lavet nye eller opdaterede aftaler på knap 300 ha. Derfor vurderes målet at være opfyldt.

Helårsgræssende kreaturer i knudmosen. Foto: Louise Berg Hansen

Aktiviteter planlagt i 2025

Der vil fortsat, i forpagtningsaftalerne, være fokus på at sikre græsning på større sammenhængende arealer, i samarbejde med nabolodsejere og så vidt muligt som helårsgræsning.

Tidligere dyrkede arealer, inden for fredningen ved Gødstrup Sø, blev i 2023 taget ud af drift. Der blev i 2024 taget slæt på arealerne

for at udpine jorden. I 2025 vil der blive arbejdet med udvikling af naturværdierne på arealerne, formentlig i form af udlægning af naturhø og store sten samt etablering af græsning.

4. Skove

Udviklingsmål

20 procent af skovarealet udlægges til biodiversitetsskov og urørt skov. Den kommunale skov omlægges til naturnær skov hurtigst muligt. Inden 2025 øges kommunens eget skovareal med 2,2 procent. Der efterlades mindst 5 kubikmeter dødt træ pr. ha i form af stammer. Der afmærkes og beskyttes 5 evighedstræer pr. ha. Der arbejdes for at skabe eller genskabe våde naturtyper i skovene.

Drift af kommunens skove

Herning Kommunes skove har i 2024 fortsat været driftet efter principperne for naturnær skovdrift og indenfor rammerne af certificeringsordningerne PEFC og FSC. Der blev i 2024 afholdt audit som foregik i Gudumkær Plantage.

Skovdriften i 2024 har omfattet skovningsprojekter i Løvbakke Dyrehave og Lind Vandværksskov samt færdiggørelse af skovningsprojekter opstartet i 2023 i Gudumkær Plantage og Skov Olesens Plantage samt mindre projekter indenfor gentilplantning og klipning af pyntegrønt. Skovningsprojekterne fokuserer generelt på at sikre størst mulig klimagevinst ved at fokusere på at lave mest muligt tømmer. På den måde gemmes kulstofindholdet i tømmeret, når det bruges fx i byggeri. Topenderne og tyndingstræet bliver udnyttet til flis, som er med til at substituere fossile brændstoffer gennem udnyttelse på kraftvarmeværker.

I Skov Olesens Plantage, hvor der blev foretaget udtyndingshugst i mange af bevoksningerne i 2023, er det sidste træ og skovflis også blevet kørt ud af plantagen i 2024. Vejret var en udfordring, hvilket gjorde, at også udkørsel af tømmer måtte vente til hen på foråret. Af hensyn til fuglelivets ynglesæson besluttedes det, at grene og topender skulle blive liggende hen til efteråret 2024, hvor det så er blevet fliset og kørt ud.

Økonomi

Gudumkær Plantage blev tyndet i 2023, og i 2024 er det sidste træ blevet kørt ud af plantagen. Indtægten på råtræ og flis beløber sig til 465.525,82 kr.

Skovningsprojekter påbegyndt i 2024

Lind Vandværksskov

I november-december blev der foretaget tynding med fældebunkelægning af skoven. Det våde vejr viste sig problematisk, hvorfor vi har ventet med de mest våde områder til en mere tør periode i 2025. Fældebunkelæggeren var i gang i Lind Vandværksskov i omkring en uges tid.

Skovning i Løvbakke Dyrehave. Foto: Peter Nedergaard Jensen

Løvbakke Dyrehave

Årets mest omfattende skovningsprojekt blev påbegyndt i november i Løvbakke Dyrehave. Der har i projektet været særligt fokus på formidling af skovarbejdet, både gennem facebook, skilte og lokalavisen. Løvbakke Dyrehave forvaltes med natur og biodiversitet som hovedformål, og forvaltningsplanen for dyrehaven har en målsætning om øget naturværdi.

Formålet med skovningsarbejdet i dyrehaven var derfor at forbedre naturpotentialet ved at "genstarte" nogle af de ensformige granbevoksninger for at kunne etablere en mere forskelligartet og naturlig skov på længere sigt bestående af hjemmehørende arter. Uden det indgreb ville grantræerne fortsat være den dominerende art, og der ville ikke være luft og plads til, at de andre arter ville trives.

Der er blevet fældet mange lærketræer, som ikke er hjemmehørende i Danmark, og som har vist sig at sprede sig uhensigtsmæssigt gennem frøspredning i dyrehaven. Der er foretaget skovning af 2 hektar granskov samt udtynding af bevoksninger på yderligere 3,6 hektar.

En yngre bøgebevoksning blev også tyndet på utraditionel vis, idet fokus var at bevare de træer, som havde størst potentiale til at udvikle sig til spændende biodiversitetstræer samt skabe strukturel variation i bevoksningen. De kommende år vil det vise sig, hvordan bevoksningen udvikler sig i en forhåbentlig mere naturlig retning – og måske kan det blive et demonstrationseksempel på en ny form for konverteringshugst mod urørt naturskov, som kan bruges andre steder.

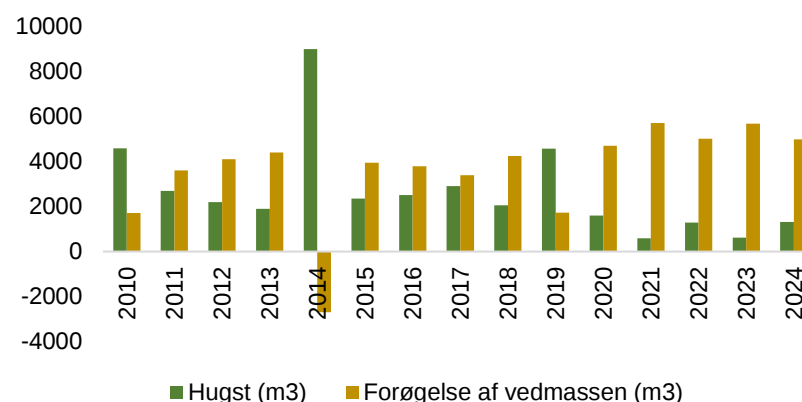
Pyntegrønt

I 2024 er der i Røddinglund Plantage blevet produceret 7,6 ton pyntegrønt af primært træarten nobilis. Herudover er der også blevet høstet en mindre mængde til brug af kommunens driftsafdeling på offentlige områder. Herning Kommune driver bevoksninger med pyntegrønt i enkelte af plantagerne. Bevoksningerne dyrkes uden brug af sprøjtemidler og klippes typisk hvert 2.-4. år. Der vil i 2025 blive set nærmere på forbedringstiltag i bevoksningerne, som kan sikre bevoksningernes produktionsværdi i mange år fremover.

Økonomi

Økonomiafregningen af en del af skovens produkter ligger forskudt i forhold til regnskabsåret, da mange sortimenter, herunder især skovflis, ligger længe i skoven inden de omsættes. I 2024 er der blevet afregnet for 1312 m³ træ, som fordeler sig på 46% råtræ og 54% flisprodukter. Den samlede omsætning i 2024 udgør 625.604 kr.

Der er fældet og tyndet mere træ i de kommunale plantager i 2024, men dette er endnu ikke hentet ud og solgt, så det vil fremgå af hugsttallet for 2025.

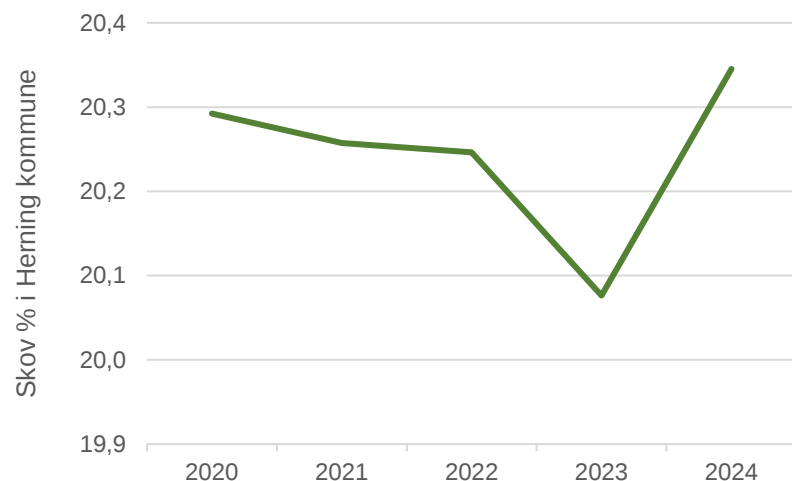
Figur som viser hugsten (m³) og forøgelsen af vedmassen (m³) i skovene. Den store hugst i 2014 er et udtryk for det træ, som væltede under stormen Bodil i 2013. Data: Herning Kommune

Skovrejsning

I kommunens klimahandleplan er der sat mål om, at der skal rejses 300 ha ny skov inden 2025, 1082 ha inden 2030 og 2885 ha inden 2050. Disse mål er gældende for hele kommunen og ikke kun på de kommunalt ejede arealer.

Siden 2022, hvor klimaplanen blev vedtaget, er der rejst 31 ha kommunal skov og 72,6 ha privat skov. Samlet giver det 103,6 ha.

Dermed mangler der samlet set 196,4 ha i at nå målet om 300 ha inden 2025. Målet er derfor ikke nået.

Figur som viser udviklingen i det samlede skovareal i Herning Kommune. Data: Herning Kommune

Det samlede skovareal i Herning Kommune var siden 2020 faldende, men i 2024 steg skovarealet igen til det niveau, det var på i 2020. Årsagen i udsvingene skal findes i det datamateriale, der ligger til grund for opgørelsen. Opgørelsen af det samlede skovareal er baseret på data fra GeoDanmark, og disse data bliver totalajourført hvert 5. år, hvilket var i 2023 og som giver udsving i 2024.

Kommunal skovrejsning

Følørskov

I 2024 faldt planerne for en ny skov ved Kibæk, Følørskoven, på plads. Arealet er kommunalt ejet og har i mange år været dyrket. Klimaskovfonden støtter projektet, som bliver plantet i 2 faser. Første fase blev plantet i efteråret 2024 og er på 10 ha. Der blev plantet blandet skov bestående af naturskov, oplevelsesrig skov og tømmerproduktion, og der bliver lavet et stisystem igennem

skoven. Klimaeffekten fra de første 10 ha er beregnet til 2960 tons CO₂ ækvivalenter.

Sidste fase på knap 10 ha bliver plantet i foråret 2025.

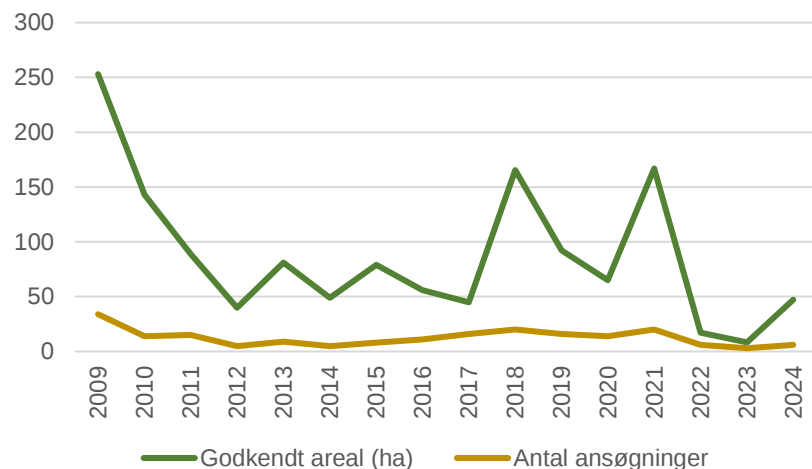

Der blev i efteråret plantet ny skov ved Kibæk. Foto: Peter Kristian Nedergaard Jensen

Privat skovrejsning

I 2024 blev der godkendt 47,3 ha ha skovrejsning fordelt på 6 forskellige lokaliteter rundt i Herning Kommune.

Ud over de godkendte projektarealer arbejdes der på en afklaring på yderligere 5 projekter på sammenlagt 52,5 ha. Hvis disse projekter bliver godkendt, er den private skovrejsningsandel igen på ca 100 ha årligt, hvilket har været gennemsnittet over de seneste 10-12 år.

Figur som viser udviklingen i privat skovrejsning. Data: Herning Kommune

Konklusion på målet

Der arbejdes løbende med at nå målene. Den overordnede målsætning om omlægningen til naturnær skovdrift skal ses over en trægeneration eller mere.

Det kommunalt ejede skovareal er i 2024 øget 5,3 % med plantninger siden 2013. Delmålet om at øge arealet med 2,2 % inden 2025 er dermed allerede nået.

Målet om skov, i Naturpolitikken, vurderes at være nået.

Siden 2022, hvor klimaplanen blev vedtaget, er der rejst 31 ha kommunal skov og 72,6 ha privat skov. Samlet giver det 103,6 ha. Dermed mangler der samlet set 196,4 ha i at nå målet om 300 ha inden 2025. Målet er derfor ikke nået.

Aktiviteter i 2025

Planlægning og eksekvering af skovningsaktiviteter i 2025 er i fuld gang. I Sandfeldtgård Plantage og plantagen Kyndelhøj er der

igangsat tynding af bevoksningerne. Ligeledes er der planlagt tynding af Baneskovene i Skibbild.

I 2025 færdiggøres også en ny plan for brandbeskyttelse af kommunens skove til opfyldelse af skovenes certificeringer.

Arbejdet med øget kommunal skovrejsning fortsættes i 2025.

Udkørselsmaskine i Løvbakke Dyrehave. Foto: Peter Nedergaard Jensen.

5. Heder og overdrev

Udviklingsmål

Naturtilstanden på beskyttede hedearealer forbedres på 50 ha om året. Hedeplejen gennemføres med fokus på at sikre så høj en biodiversitet som muligt for naturtypen.

Hedepleje 2024

Græsning på hedearealer er i stigende grad en plejeform, som vinder frem. De græssende dyr leverer varieret natur med plads til mange forskellige organismer.

Heden i Hjøllund Bæk-fredningen. Foto: Herning Kommune

I 2024 foretog vi pleje af hedeområdet "Baunehøjen" i Kibæk. Et bynært naturbeskyttet hedeområde på ca. 1,5 hektar. Området har tidligere været plejet, men på grund af manglende afgræsning var området groet til igen.

Efter maskinel pleje fremstår det igen lysåbent, og det er planlagt, at der i 2025 skal udsættes geder på arealet, som vil kunne holde tilgroningen med træer nede og forhåbentlig hjælpe til at lyngen, og andre dværgbuskearter, som hører til på heden, igen kan overtage arealet.

I det fredede område Søby Brunkulslejer blev der foretaget pleje af et privatejet hedeområde på ca. 3,5 hektar tæt på Elmers hus og Brunkulsvej. Heden var ved at gro til med unge træer, som er blevet skåret ned, så der igen er plads til hedens lyskrævende arter af dværgbuske, græsser og urter.

I Hjøllund Bæk Fredningen blev der foretaget pleje af et privatejet hedeområde på ca. 10 hektar. Opvækst af træer er blevet skåret ned for at hindre tilgroning af heden.

Økonomi

Der er brugt følgende på de beskrevne projekter:

- Baunehøjen hedeareal: 29.152 kr.
- Søby, pleje af heden nord for Elmers hus: 9.620 kr.
- Hjøllund Bæk fredningen, nedskæring af opvækst: 28.080 kr.

Plads til sommerfugle i Sandfeldgård Plantage

I Sandfeldtgård Plantage ved Kibæk er kommunen gået i gang med at lave to lange sommerfuglekorridorer gennem skoven, som skal forbinde hedeområdet syd for plantagen med hedeområdet nord for plantagen.

I de to korridorer, der er ca. 300 og 370 meter lange, fældes dele af den ensformige granbevoksning i et 5-10 meter bredt bælte, så sommerfugle og andre insekter, som ikke vil flyve gennem den mørke skov, får lys og plads til nemmere at kunne sprede sig mellem hedeområderne. Det skal være med til at sikre populationerne af arter tilknyttet hederne samt forbedre spredningen af arterne i landskabet. Endelig kan korridorerne bidrage som egentlige levesteder

Overdrevsbælter i Præstbjerg Plantage

Brandbælterne i Præstbjerg Plantage blev plejet i 2024. Brandbælterne, som udgør over 1 km, har, udover deres funktion som brandbælte, også funktion som et levested for arter tilknyttet tør, sandet jordbund med overdrevsvegetation. Gennem en overfladisk og målrettet knusning er de lysåbne brandbælter mange steder blevet genskabt, hvor de var truet af opvækst med bl.a. selvsåning af ikke-hjemmehørende arter.

Konklusion på målet

Målet om naturforbedrende pleje på 50 ha hede årligt er opfyldt. Målet vurderes derfor som opfyldt.

Aktiviteter planlagt i 2025

Afgræsning fortsætter som hidtil på de afgræssede arealer.

I 2025 vil heden i Løvbakke Dyrehave blive plejet, så tilgroning med grantræer undgås. Øget tilgroningsgrad kan være en trussel for hedens arter af dværgbuske og græsser, som kræver lysåbne vækstvilkår. Plejen vil foregå motormanuelt og skånsomt gennem nedskæring og fjernelse af grantræer.

I Skov Olesens Plantage vil der blive foretaget hedepleje gennem selektiv nedskæring af vedopvækst. Formålet er at sikre og beskytte den lysåbne naturtype mod tilgroning. Der foretages både pleje af den tørre hede, nord for Langelundvej, samt af den våde hede i plantagens sydlige del, hvor der bl.a. vokser den sjældne plante klokke-ensian, som kræver et lysåbent voksested. I området omkring mosen er det også planen at "ringbarke" udvalgte træer af den ikke-hjemmehørende træart contorta-fyr, hvis frø sår sig villigt på den våde hede, og som derfor udgør en trussel for den hjemmehørende natur.

Brandbælterne i Præstbjerg Plantage inden knusning. Foto: Peter Nedergaard Jensen

Brandbælterne i Præstbjerg Plantage er brede og rummer en overdrevsagtig flora. Foto fra 2015. Foto: Louise Berg Hansen

6. Agerlandet

Udviklingsmål

Kommune og lodsejere laver i samarbejde naturplejeprojekter, som støttes af kommunens naturplejepulje. Lodsejere informeres om naturplejepuljen mindst en gang årligt.

Tilskudsordning til naturpleje på private naturarealer

Naturplejepuljen blev i 2024 ændret. Fra efteråret 2023 blev det muligt at søge midler til opsætning af hegn via en ordning, som Landbrugsstyrelsen administrerer. Ordningen giver mulighed for at søge midler til hegn på beskyttede naturarealer med en HNV-score på mindst 5. Dermed kan man opnå støtte til de hegningsprojekter, man før ville have søgt kommunen om via Landbrugsstyrelsen.

Via Herning Kommunes Naturplejepulje kan der søges om tilskud til:

- Rydning af træopvækst og anden pleje af særlige biotoper
- Rydning på overdrev samt i moser og på enge med særlige naturværdier
- Bekæmpelse af invasive arter: Glansbladet hæg, bjergfyr, japansk pileurt m.fl.
- Sikring af nogle af de særlige ansvarsarter der er i Herning Kommune.
- Oprensning af tilgroede søer/vandhuller i værdifulde naturområder, der samtidig tilgodeser ansvarsarterne.
- Pleje af egekrat med forvaltningsplan
- Pleje langs vandløb

Der er blevet reklameret for puljen på kommunens hjemmeside og via Landboforeningen.

Økonomi

Tidligere har der været tilskud til opsætning af hegn via puljen. Kommunen har i 2024 ikke modtaget nogle ansøgninger.

Kreaturer ved nyopsat hegn. Foto: Louise Berg Hansen

Projekt "Faunastriber på landbrugsjord"

2024 har været endnu et rekordår for Faunastriber, hvor der på tværs er de medvirkende kommuner er etableret 230 ha med projektets flerårige frøblanding. Fordi frøblanding er flerårig, er de nye arealer med faunastriber et tillæg til de eksisterende faunastriber. Fordelingen af de etablerede arealer med faunastribe-frøblanding ses nedenfor:

Struer Kommune: 11,5 ha	Billund Kommune: 16,5 ha
Holstebro Kommune: 41 ha	Vejle Kommune: 2,5 ha
Herning Kommune: 80 ha	Varde Kommune: 20,5 ha
Ikast-Brande Kommune 58 ha	Esbjerg Kommune: 3 ha

Den nuværende CAP-reform med kravet om 4 pct. "ikke-produktive elementer" har medført, at flere lodsejere har ønsket at opfylde kravet om 4 pct med blomsterbrak fremfor arealer med

slåningsbrak. Derfor blev det besluttet, at faunastriber også i 2024 gerne måtte være større end den traditionelle 3 meter brede stribe. Dog blev det aftalt, at hvis lodsejer ønskede mere end 2,5 ha med frøblanding, skulle vedkommende selv betale for frøene til dette. På denne måde kunne projektet selv finansiere indkøb af nye frø, hvis det blev aktuelt. Med accept fra de medvirkende landboforeninger har projektet været nødsaget til at indkøbe 300 kg ekstra frø grundet den store efterspørgsel.

I 2024 var det planlagt at igangsætte endnu mere samarbejde mellem landboforeningerne, de grønne interesseorganisationer og de medvirkende kommuner. Der er blevet afholdt et infoarrangement om agerlandets fugle i den sydlige ende af projektområdet. Arrangementet havde over 40 deltagende med både landmænd, lods ejere og medlemmer fra grønne interesseorganisationer. Her blev både nutidens tilstand og udvikling af agerlandets fugle præsenteret og muligheder og problematikker i den daglige drift med jorden blev drøftet.

Efter dialog med alle foreninger, interesseorganisationer og kommuner er styregruppen kommet frem til en frøblanding, der på bedste vis afspejler de ønsker og kriterier, som de medvirkende parter havde på hjertet. Den nye frøblanding bliver gældende fra 2025, og artssammensætning vil fremover indeholde følgende arter:

Boghvede – 6 %	Løgkarse – 8 %
Cikorie – 7 %	Vild gulerod – 5 %
Blodkløver – 4 %	Blåhat – 10 %
Rødkløver – 4 %	Hvid okseøj – 8 %
Alm. kællingetand – 8 %	Rundbælg – 6 %
Alm. knopurt – 8 %	Alm. røllike – 6 %
Marts-viol el. hunde-viol el. ager stedmoderblomst – 10 %	

Fotos af nogle af arterne i den nye frøblanding: Øverst fra venstre til højre: Vild gulerod, cikorie, blodkløver, Nederst fra venstre til højre: kællingetand, viol og blåhat. Fotos: Faunastriber.

Økonomi

Herning Kommune har bidraget med 25.000 kr. til Faunastriber i 2024.

Konklusion

Ændringen i Landbrugsstyrelsens støtteordning til opsætning af hegn har betydet, at kommunen har ændret i kriterierne for tildeling af støtte til naturpleje. Ordningen har været annonceret, men der har ikke været søgning på kommunens ordning til naturpleje.

Målet om at kommune og lodsejere samarbejder om naturpleje er kun delvist nået

Aktiviteter planlagt i 2025

Det forventes, at arbejdsgruppen bag projekt "Faunastriber på landbrugsjord" vil søge om tilskud til at fortsætte ordningen i 2025.

7. Bynær natur

Udviklingsmål

Der udpeges løbende bynær natur med særlige værdier, som får lov at udvikle sig naturligt. Der arbejdes for, at der kan oprettes mere bynær natur, bl.a. ved skovrejsning.

Græsbesparelse

Den besluttede besparelse på græsvedligehold slog igennem i sæsonen 2024. Konsekvensen blev synlig for borgene hen på forsommeren, da græsset i rabatter og grønne områder blev højt. Det gav som ventet en del opmærksomhed og henvendelser.

Vejrabatten langs Snebjerg Hovedgade i fuldt flor. Foto: Louise Berg Hansen

- Der er kommet 131 borgerhenvendelser på Giv Et Praj om-handlende græs i perioden 1. april - 22. oktober 2024. I samme periode i 2023 var der 22 henvendelser.
- På kommunens hjemmeside fik informationssiden om besparelsen 1989 klik, hvoraf næsten 70 % af disse besøg er kommet via sociale medier.
- Herning Kommune har oprettet to opslag på Facebook i foråret og i sensommeren. Begge opslag har skabt meget mere trafik end normalt på Herning Kommunes facebookside.
- Der har været en del telefoniske henvendelser om besparelsen.

Det er værd at bemærke, at en del af disse henvendelser var positive og udtrykte glæde over flere blomster og synlig biodiversitet i bybilledet. Besparelsen fortsætter fremefter med få tilretninger for trafikale oversigtsforhold og funktioner i de grønne områder.

Økonomi

Der er sparet 700.000 kr. på græsvedligehold af bynære grønne områder og sidearealer til veje.

Blomsterenge og løg

Efter et par års pause med løglægning er der i 2024 etableret nye løgplantninger, dels i Ydunsparken i Herning, hvor der er lagt en blanding af narcisser og ved et grønt areal ved Park Allé i Vildbjerg, hvor der er lagt en blanding af krokus. Særligt de tidligtblomstrende krokus understøtter insektlivet på et tidspunkt, hvor der ikke er mange andre blomstrende vækster.

Til forskel fra de hidtidige løglægningsprojekter, som har været koncentreret om vejrabatter og -hjørner, er der i år fokuseret på projekter i parker med synlighed fra de tilstødende veje. Desuden er der valgt en ny metode til løglægning, hvor løgene er spredt over et større areal for at opnå et mere "naturligt" udtryk.

Ved Hedeagerkirken i Herning er der i 2024 sået en bræmme med engblanding.

Træplantninger

I Aulum ved Grønbækparken blev der i forbindelse med den årlige forvaltningsudflugt plantet 8 egetræer. Der er ved slutningen af året fulgt op med et beplantningsprojekt på ca. 20 træer fordelt på forskellige arter, som vurderes at kunne trives i det fugtige og lidt forblæste miljø. Herning Vand har bidraget til projektet med de træer, der er placeret på deres areal.

Økonomi

Plantning af træer i Aulum ca. 90.000.

Træfældninger

Der er øget fokus på at efterlade fældede eller væltede træer til naturligt forfald til gavn for insekter og smådyr, hvor det vurderes at være foreneligt med et områdes karakter og fremtoning.

I Vestre Anlæg er der konstateret sygdom i et af de gamle og fremtrædende bøgetræer. Normalt ville et træ med denne fremtrædende placering i en park blive fjernet ved basen, men pga. risiko for smittespredning vil dette træ blive fældet i 4-5 meters højde, indtil træet, og dermed skadevolderen, er helt dødt.

Derudover arbejdes der løbende på at sikre bevaring af særlige træer, dels gennem lokalplanarbejde, dels ved at følge op når det konstateres, at træer på kommunal jord er fældet eller udsat for skade uden forudgående aftale.

Klimatilpasning

Der samarbejdes løbende med forsyningen og den øvrige forvaltning om klimatilpasning, fx om projektilpasninger, som tilgodeser landskabelige og rekreative hensyn. Afdelingen bidrager desuden i planlægningen af vedvarende energiprojekter.

Hestekastanje ved Kollund Byvej, som bevares. Foto: Thomas Hørby Andersen.

Tilgængelighed

Der er udført flere projekter med opgradering og nyetablering af stier i 2024, bl.a. i Vildbjerg Søpark, Teglværksskoven i Tjørring, Jens Jensens Anlæg i Haderup og Aulum Lystanlæg. Derudover er der ved Teglværkssøen etableret et madpakkehus, og ved Fuglsang Sø en plads ved søens sydlige hjørne, som samler 5 stier i et knudepunkt med mulighed for ophold både inde på land og tæt på vandkanten.

Økonomi

Stier ca. 800.000

Knodepunktet ved Fuglsang Sø. Foto: Herning Kommune

Konklusion på målet

Det vurderes, at målsætningen om udvikling af bynær natur i 2024 er opfyldt.

Aktiviteter planlagt i 2025

Forvaltningen forventer i 2025 fortsat at sætte fokus på forbedret tilgængelighed med nyetablering, opgradering og reparation af stier og at etablere flere faciliteter, hvor vi ser et potentiale for at understøtte brugen af de bynære grønne områder.

Det forventes også at fortsætte arbejdet med projekter for etablering af flere træplantninger, både som egne projekter og i samarbejde med andre afdelinger og forvaltninger.

I 2024 blev det besluttet at igangsætte forundersøgelser for et klima-lavbundsprojekt i Gullestrup Enge. En lille del af forundersøgelsen omhandler, hvordan området kan løftes som rekreativt område.

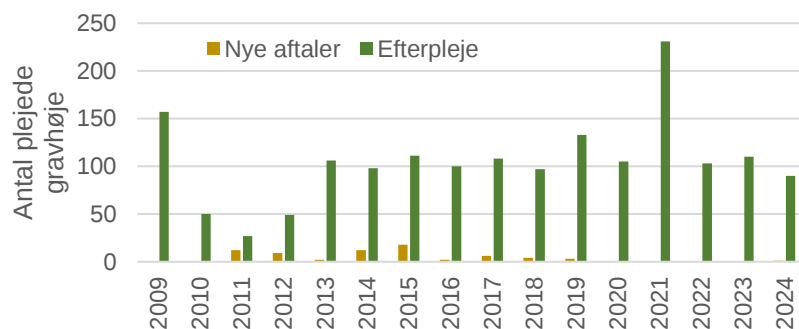
8. Kulturarv

Udviklingsmål

Hvert år laves der nye aftaler om pleje af ca. 20 fredede fortidsminder på private arealer. Det er typisk gravhøje, der ryddes for træer og buske. For at bevare og formidle vores fælles kulturarv vil Herning Kommune styrke borgernes bevidsthed og kendskab til kulturarven. Der sættes fokus på at øge adgangsmulighederne til vores fælles kulturarv.

Pleje af fortidsminder

I Herning Kommune er der registreret 979 fredede fortidsminder. Heraf er 669 gravhøje og resten fordeler sig på blandt andet voldsteder, milepæle, sten med inskriptioner samt linjeformede fortidsminder som diger, hjulspor og grøfter. Langt de fleste gravhøje og registrerede fortidsminder ligger på privat jord.

Figur som viser antallet af plejede gravhøje pr. år fordelt på nye aftaler om pleje og efterpleje af gravhøje, som der allerede er plejeaftaler på. Data: Herning Kommune

I 2024 fik vi foretaget pleje af i alt 90 gravhøje, herunder også en ny gravhøj, som ligger op ad Vardevej på vej mod Kibæk. Plejen af gravhøjene indebærer nedskæring af træopvækst og krat, så højene fremstår tydelige i landskabet og ikke gror til med træer og

buske, hvis rødder er ødelæggende for gravhøjenes arkæologisk interessante jordlag.

Økonomi

Udgiften til pleje af fortidsminderne beløb sig i 2024 til 77.422 kr.

Gravhøj. Foto: Herning Kommune

Formidling af engvandingssystemer

I 2024 blev et samarbejde med Museum Midtjylland om formidling af engvandingssystemerne ved Skjern Å i Sdr. Felding igangsat. Formidlingen vil også omfatte de øvrige interessante arkæologiske spor omkring bosættelserne ved åen helt tilbage fra jernalder og vikingetid og frem til i dag. Samarbejdet skal udmønte sig i nye formidlingstiltag på nogle af de kommunalt ejede naturområder i Sdr. Felding, hvor man efter planen i 2025 vil kunne opleve den nye formidling gennem skilte mm.

Konklusion på målet

Målet om kulturarv er kun delvist opnået, da der kun blev indgået en ny aftale om pleje af gravhøje. Målet er 20 nye aftaler.

Aktiviteter planlagt i 2025

Pleje af gravhøjene og formidling af engvandingssystemerne og de arkæologiske spor fortsætter i 2025.

9. Friluftsliv

Udviklingsmål

Over de kommende år skal der udvikles en plan for friluftsliv i Herning Kommune. Planen skal beskrive kommunens overordnede planlægning af friluftsliv.

Overnatning i det fri

Overnatning i shelters er fortsat populært, og antallet af bookninger er steget med 4 % siden 2023. Det højeste antal bookninger der nogensinde er registret, var i 2021 under Corona-epidemien. Niveauet for bookninger i 2024 når næsten samme høje niveau. Dertil kommer overnatning i de shelters, der ikke kan bookes, og som er til fri afbenyttelse på pladserne.

Figur som viser udviklingen i antallet af shelterbookinger i årene 2023-2024.
Data: Herning Kommune

De shelterpladser, der trækker flest besøgende til, er steder som Præstbjerg, Svanholm Sø, Gudumkær og Arnborg Hedegaard.

I 2024 er der kommet en ny shelterpladse på Resdal Baune. Shelterpladsen adskiller sig fra mange andre pladser, ved at der er lidt længere mellem shelterne, og at de er placeret med åbning væk fra pladsens centrum. Dette giver mulighed for lidt mere privatliv. Desuden er det en meget skovnær plads forstået på den måde, at der er bibeholdt så meget underskov som muligt. Der er et madpakkehus med grillfaciliteter og tilhørende bænke.

Det er fortsat tilladt at overnatte i telt, i hængekøje, under tarp eller lignende i en lang række af kommunens skove og naturområder. [Man kan booke shelters og finde skove med fri teltning via kommunens hjemmeside.](#)

Nye shelters på Resdal Baune. Foto: Herning Kommune

Borgersamarbejdspuljen

Hvert år bliver der i samarbejde med borgere, og efter ansøgning, udført en række projekter, hvor kommunen bidrager med op til 50 % af udgiften, og arbejdet udføres primært af ansøger/foreningen selv, som også påtager sig den efterfølgende drift af anlæg. Der er tildelt midler og udført fire projekter under puljen for borgersamarbejder i 2024:

- Udlægning af blomsterløg langs Sinding Hovedgade
- Etablering af stier i Snebjerg Sparekasseskov
- Forlængelse af natursti i Kølkeær
- Bro til Kirkestien over Karstoft Å i Karstoft

Bro over Karstoft Å, et projekt som blev støttet af Borgersamarbejdspuljen.
Foto: Thomas Hørby Andersen.

Økonomi

Der blev i 2024 uddelt 191.000 kr. til projekter.

Stier i Gjellerup Enge

I Gjellerup Enge er en del af stierne blevet opgraderet og har fået bedre underlag. Det er stien, der forbinder Napkærstien mod vest med Ravnsbjergskoven, og som går rundt om Toldstedhøjen i områdets nordlige ende, som er blevet forsynet med fast underlag. Strækningen er ca. 630 m lang.

Ny stibelægning i Gjellerup Enge. Foto: Louise Berg Hansen.

Stien i skoven ved Egegården er blevet knust ned og skal ligeledes have et nyt underlag, og et par andre stiforløb er blevet slået i løbet af året.

Der bliver lavet en afmærket rute i området med tilhørende oversigtskort, så man lettere kan finde rundt, selvom man ikke er lokal-kendt.

Økonomi

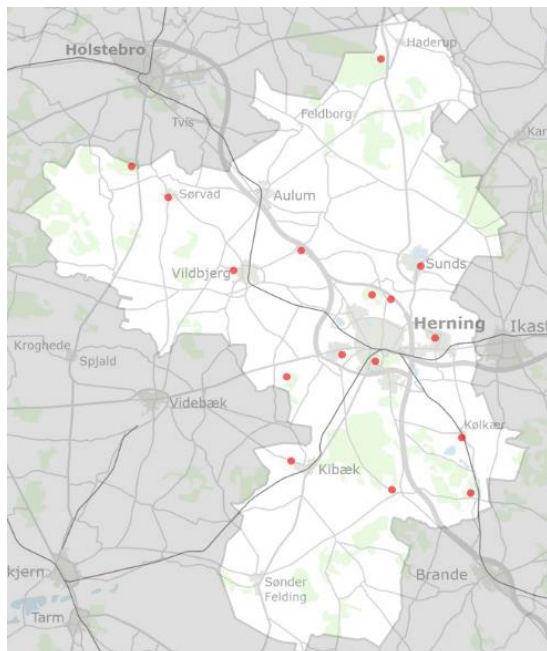
Der er samlet brugt ca. 105.000 kr. på stiforbedringer og opsætning af afmærkning i 2024.

Sandfeldtgård Plantage

I 2024 fik parkeringspladsen ved Sandfeldtgård Plantage ved Kibæk en renovering og lille udvidelse, så der nu er etableret både ind og udkørsel.

Hundeskove

I kommunen findes der 16 egentlige hundeskove. I 2024 blev der lavet en gennemgang af kommunens hundeskove. Låger og hegn er blevet tjekket og i flere af hundeskovene er hegn blevet forbedret, så man trygt kan slippe hunden løs i hundeskoven. På kortet nedenfor ses placeringen af de 16 hundeskove.

Hundeskovenes (rød prik) placering i kommunen. Data Herning Kommune. © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering, Herning Kommune

Konklusion på målet

Målet om, at der skal udarbejdes en plan for friluftslivet i kommunen blev opfyldt med den vedtagne strategi i 2015.

[Friluftslivsstrategien kan ses på kommunens hjemmeside.](#) Der er i 2024 blevet arbejdet med mange forskellige projekter, der fremmer friluftslivet i Herning Kommune. Målet vurderes derfor at være nået.

Aktiviteter planlagt i 2025

I Gjellerup Enge er der planer om yderligere stiforbedring og op-sætning af formidlingsskilte, så det bliver nemmere at finde rundt i området.

I Engholm Søpark planlægges der trampesti og etablering af bro til fiskeri og øvrige aktiviteter.

Ved Langvad Enge bliver der planlagt trampesti og grussti.

Der vil blive etableret og forbedret stier og adgang til de skovrejsninger, der er lavet de seneste år, bl.a. ved Løvbakkerne, Sdr. Felding og Kibæk.

Der bliver igen, i 2025, mulighed for at søge midler i Borgersamarbejdspuljen.

10. Formidling

Udviklingsmål

Tilgængeligheden til naturen forbedres. Information og vejledning om kommunens naturarealer via hjemmeside, foldere og skiltning udbygges løbende.

2024 har, lige som de sidste mange år, været et år med masser af naturformidling til store og små.

Arrangementer for skoler og daginstitutioner

Natur og Grønne Områder og Genbrug og Affald har i fællesskab gennemført et årshjul, hvor vi har hjulpet hinanden med arrangementer og aktiviteter, både årligt tilbagevendende begivenheder og nye ideer og arrangementer.

Resultatet fra Reguleringsjagten i Løvbakke Dyrehave. Foto: Elsebeth Houe

Reguleringsjagt i Dyrehaven hører efterhånden til i kategorien "årligt tilbagevendende". I januar havde børn og borgere igen mulighed for at komme helt tæt på både jagttraditioner og de aktiviteter, der følger med, når dyrene efterfølgende skal brækkes og klargøres til slagtning. Alle sanser kommer i spil, når der iagttages, lyttes, føles, snuses til og smages på dådyr.

At undersøge indholdet i de fire maver og puste luft gennem luft-røret og ned i lungerne, så de hæver og sænker sig, er oplevelser, børnene sent vil glemme. I år fik oplevelsen en ekstra dimension, da frivillige jægere også deltog i formidlingen med jagtfortællinger og forskellige medbragte dyreskind.

Som sidste år deltog vi også i 2024 i den landsdækkende affaldsindsamling. I år valgte vi at afprøve nye måder, steder og tidspunkter. Det førte til arrangementer for skoler og daginstitutioner i Sønderne Anlæg og ved Det Blå Rum. Sammen med det pædagogiske personale og børnene indsamlede vi affald og sorterede det efterfølgende. Når bunker af plastik, metal, cigaretskodder, papir mm. ligger udbredt på jorden, danner det udgangspunkt for snak om, hvordan de forskellige stykker affald er produceret, og om de kan genanvendes og til hvad. En dreng fra Brændgårdsskolen fandt en død hættemåge og foreslog, at vi skulle ringe til viceværten, for det gjorde hans mor, hver gang han kom med et dødt dyr. Det gav anledning til en god snak om naturens kredsløb og hvor vidt, det er en god ide at samle døde dyr op. Til sidst blev affaldet vejet og indrapporteret.

Vi afholdt ligeledes et fredags-fyraftensarrangement i Løvbakkerne, der desværre ikke var så besøgt som ønsket. Selv om vi bød på dådyrpølser efter indsamlingen, afholdt det meget våde og blæsende vejr desværre folk fra at møde talstærkt op.

I anledning af FNs Internationale Biodiversitetsdag fejrede vi naturen og dens mangfoldighed sammen med Haderup Skole, og sammen påbegyndte vi et langt kvashegn i Løvbakkerne, som vi forventer at bygge videre på sammen med flere børn i det nye år.

I 2024 blev det ret sent besluttet, at vi skulle deltage på Landskuet. Det gav lidt ekstra sved på panden i forhold til hele planlægningen, men det kunne selvfølgelig ikke mærkes på vores stand, der blev bygget op med campingvogn, kvashegn og pandekagebål. Standen bød på bæredygtige aktiviteter og gode snakke om, hvad der er natur og hvilken natur, vi hver især ønsker mere af, snakke som skulle bruges til udvikling af kommunens naturpolitik. Der blev tegnet på utrolig meget genbrugsporcelæn, og mange af børnene kom igen flere gange.

Vi har også, som tidligere år, deltaget i kommunens "Aktiv Ferie", som er et tilbud i de første og sidste uger af skolernes sommerferie. Børn ifølge med voksne deltog i diverse aktiviteter i Løvbakkerne og i Præstbjerg. Vi oplever fortsat stor tilslutning af primært bedsteforældre med børnebørn og udenlandske familier, der er bosat i kommunen.

Åben Skole i Herning Kommune i september faldt perfekt sammen med Naturens Uge, hvor temaet denne gang var "Vildt tæt på". Derfor inviterede vi til biodiversitet i børnehøjde, og der var fokus på alt det liv, der er lige der, hvor vi bor og færdes hver dag. Herning Genbrugsplads blev i samme ombæring også lidt vildere. Her havde vi besøg af specialklasser fra Herningsholm, der først blev introduceret til biodiversitetsbegrebet og efterfølgende var med til både at rive, så frø og plante løg, som alle besøgende forhåbentlig kan få fornøjelsen af, når de skal en tur på genbrugspladsen i 2025.

Nogle daginstitutioner fik i 2024 fondsmidler til naturoplevelser, som de bl.a. benyttede til at betale bustransport til Præstbjerg Naturcenter. Her havde vi besøg af en række institutioner, der bl.a. skulle undersøge krible krable-livet på land, indsamle dyr og finde dyrespor i området.

Biodiversitet på Genbrugspladsen i Herning. Foto: Elsebeth Houe

Søens Dag ved Fuglsang Sø er også kommet for at blive. I september inviterede vi for tredje gang mellemtrinselever til en lærerig og festlig dag. 200 elever fra hhv. Lindbjergskolen i Gjellerup, Kildebakkeskolen i Vildbjerg og Højgårdsskolen i Lind hørte Morten DD fortælle om, hvorfor det er vigtigt at passe på naturen.

Eleverne var forbi 5 stationer, hvor der bl.a. blev lavet biodiversitetsundersøgelser, fisket med net, bagt pandekager og majsbrød og lavet teambuilding og kampsport i naturen. KFUM Spejderne fra Tjørring og Kendo-klubben fra Holing deltog i arrangementet, og dagen var arrangeret i samarbejde med BEK.

Søens dag i Fuglsang Sø. Foto: Elsebeth Houe

Herning Bibliotekernes Børnefolkemøde i oktober tog udgangspunkt i verdensmålene 6 og 14: "Rent vand og sanitet" og "Livet i havet", og der var denne gang fokus på vand, sundhed og trivsel. Der var over 3300 tilmeldte elever ledsaget af mere end 250 voksne, og kommunen stod bag 8 ud af de i alt 70 forskellige tilbud. Vores tilbud blev hurtigt booket, og vi havde fornøjelsen af elever fra 1., 2., 3., 4., 5., 6. og 7. årgang. Vores tilbud var spredt ud over kommunen. Der var "Smådyr i vandløb" ved åen i Haderup, "Krible-krable liv i søen" i Fuglsang Sø og "Fisk og kryb i Rind å" i Arnborg. Desuden havde vi fornøjelsen af 4., 5. og 6. classes elever i Knudmosen til et forløb, vi kaldte "Livet i mosen- før og nu." Et forløb, der var planlagt og gennemført sammen med Museum Midtjyllands formidler. Vi udbød også "Mindful vandring omkring Gødstrup Sø", og fire 7. klasser prøvede bl.a. kræfter med åndedrætsøvelser, stillevandring og stillesidning. Eleverne kom fra hele kommunen: Arnborg, Haderup, Kibæk, Kølkeær, Lind, Snejbjerg, Sunds, Timring og Vildbjerg.

Øvrige aktiviteter og arrangementer

Vi afholder hvert år flere arrangementer i samarbejde med frivillige og foreninger.

Grøn Inspirationsdag

Grøn Inspirationsdag sidste onsdag i august er et af de helt store arrangementer. Der var et mylder af liv Løvbakkerne, og vi skønner, at omkring 1500 børn og voksne fra kommunens daginstitutioner havde en inspirerende og lærerig dag. Igen i år var vejret med os, hvilket giver nogle helt unikke muligheder for, at institutionerne kan tage sig god tid til at nå forbi alle de aktiviteter, som de har lyst til. Fælles for aktiviteterne er, at de på forskellig vis kredser om at inspirere til grønne aktiviteter indenfor natur, udeliv, science, miljø og bæredygtighed. Igen i år kunne vi tilbyde 20 forskellige aktiviteter, fordi så mange frivillige fra foreninger og kommunale instanser bakker op om arrangementet. Et arrangement der helt sikkert vender tilbage igen i 2025 med nye aktiviteter og ideer, som daginstitutionerne kan føre ud i livet hjemme i egen institution.

Deltagere på Grøn Inspirationsdag. Foto: Elsebeth Houe

Nat i Naturen og Naturens Dag

Arealerne i Løvbakkerne er et kludetæppe af kommunal jord og Naturstyrelsens jord. Et af de mange skønne steder, som vi af og til benytter i naturformidlingen, shelterpladsen ved søen, ligger på Naturstyrelsens areal. Her kunne vi godt tænke os at prøve at afholde et "Nat i Naturen"-arrangement, og derfor spurgte vi naturligvis Naturstyrelsen, om de ville være med. "Nat i Naturen" er et landsdækkende projekt, der har til formål at åbne befolkningens øjne for de unikke oplevelser, der ligger gemt i mørket. Mørket skærper nemlig sanserne, og lyde og lugte er anderledes om natten, ligesom det er andre dyr, der dukker frem i mørket. Det er Friluftsrådet, Det Danske Spejderkorps, Ungdomsringen og Naturstyrelsen, der står bag initiativet. Vi lagde selvfølgelig vores arrangement på hjemmeside <https://natinaturen.dk> og fik ad den vej skrevet os i ind i historien som en af de kommuner, der afholder "Nat i Naturen"-arrangementer.

Nat i Naturen. Foto: Elsebeth Houe

I fællesskab fik vi stablet et fantastisk hyggeligt arrangement på benene, hvor de omkring 75 fremmødte havde mulighed for både at lave forskellige aktiviteter omkring nogle af de mange bål, vi havde tændt, og komme på guidede vandringer i mørket, hvor der var fokus på oplevelser for alle sanser. Der var bl.a. mulighed for at snitte, blive klogere på nogle af de mange dyr, vi havde med, lave bålmad og fakler og male på varme sten. Der var også opsat et til lejligheden lavet refleksløb, der startede og sluttede på shelterpladsen, så børnene selv kunne gå på opdagelse i mørket. Undervejs skulle de finde 5 af nattens dyr, som vi havde placeret på ruten. Arrangementet løb af stablen på en af de absolut smukkeste sensommeraftner og nætter, vi havde i 2024, og vi kunne godt finde på at gentage succesen en anden gang.

Vi fik ikke mange timers søvn ved søen den Nat i Naturen, for næste morgen var der fuld fart på med at gøre klar til at byde velkommen til Naturens Dag i Løvbakkerne fra klokken 10-15. Et årligt tilbagevendende arrangement i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening og flere andre frivillige foreninger. Temaet var som tidligere skrevet "Vildt tæt på", og Dorte West bød igen i år velkommen og introducerede bl.a. den stand, hvor man kunne give sit besyv med i forhold til kommunens fremtidige forvaltning af vores fælles natur, se afsnittet om ny naturpolitik. Der var som tidligere år også mulighed for mange forskellige aktiviteter, der omfattede bier, bål, blomster, smådyr på land og i vand, ture i he-stevogn og forskellige kreative aktiviteter.

Særligt for 2024 var, at vi var så heldige at få besøg af to landskendte personligheder: Lars Nyhuus, der har vundet Alene i Vildmarken og Emil Sanderhoff, der også er kendt fra TV. De bød hver især ind med aktiviteter, der tiltrak mange børnefamilier.

Emil Sanderhoff i gang med at fortælle om dyr. Foto: Elsebeth Houe

Der var også nye samarbejdsaktører på banen: Hos Herning Vand kunne man lave små mini-vandværk og ved Herning Bibliotekernes stand kunne man lave kreative aktiviteter med gamle bøger.

Naturens Dag blev foreviget både i Herning Folkeblad og i TV MIDTVEST, der også var på besøg.

Tilgængelighed og fortrolighed med natur og friluftsliv

I år har vi haft ekstra fokus på tilgængelighed. Vi har haft møder med "Natur for alle", der er et treårigt projekt hvis vision er, at flere mennesker med handicap kan komme ud i naturen. I den sammenhæng har vi gennemgået stier og faciliteter i Herning Kommune i forhold til handicaptilgængelighed. Vi har tegnet, fotograferet, registreret, rettet og tilføjet på www.udinaturen.dk, så både mennesker med handicap, ældre, gangbesværede og børnefamilier kan få såvel overblik som inspiration til at tage ud og opleve naturen. Projektet er et samarbejde mellem flere forskellige handicaporganisationer, Friluftsrådet, Naturstyrelsen og

GeoDanmarks Fagdatabase, GeoFa. Arbejdet er påbegyndt her i kommunen, men endnu ikke afsluttet, endnu en opgave, der peger ind i det nye år.

"Plads til forskel" er den boligsociale helhedsplan i Herning Kommune, der pt. omfatter Holtbjerg, Lyngbyen i Gullestrup og Brændgårdområdet. Formålet med besøgene i Løvbakkerne var, at familier fra de forskellige boligområder skulle opnå en større viden om affald og vigtigheden af affaldssortering, ligesom de skulle blive fortrolige med bål og det at tilberede snacks over bål. Kompetencer der er vigtige for at understøtte såvel medborgerskab, fællesskab og samfundsdeltagelse, som er en del af helhedsplanens fire indsatsområder. Det blev til tre eftermiddage og aftener med affaldssorteringslege, affaldsløb og hygge ved bålet med pandekager og popcorn.

Træerødder som har ødelagt asfaltsti i Løvbakkerne, udgør forhindring for handicappede. Foto: Elsebeth Houe

Bæredygtighedsdag på Herning Bibliotek

Vi deltog med en stor stand på den årlige Bæredygtighedsdag på Biblioteket. Vi havde medbragt mange af de 99 arter, som børn ifølge Naturhistorisk Museum skal se, før de fylder tolv år. Der var virkelig mange mennesker forbi standen. Nogle ville snakke og fortælle, og alle ville pille og røre ved de medbragte dyr – både den indtørrede slange, skindene og alle de udstoppede dyr. Vi medbragte også en masse egetræer i små potter, og alle, der havde lyst, måtte få et træ med til at plante derhjemme. Konkurrencen om at gætte hvilket dyr, der sagde hvilke lyde var også i høj kurs, og det hele gav anledning til mange gode snakke om hjemmehørende dyrearter, biodiversitet og ansvar for naturen.

Black Friday

Endnu et tilbagevendende arrangement, hvor vi byder alle ud i mørket til kreative aktiviteter, bålmad og vandringer i mørket. Arrangementet opstod, fordi vi gerne ville tilbyde et alternativ til den store shoppedag, og sådan er det fortsat. Sammen med Astronomiforeningen bød vi på oplevelser og hyggestunder i mørket. Et tilbud som omkring 75 mennesker benyttede sig af. Vi fik også forment besøg af TV 2 News, der ringede og meldte deres ankomst. Det blev til et fint direkte indslag, hvor både vi og flere af familierne fik taletid.

Kom ud, mand!

Hold fire blev afholdt i det første halvår. Endnu engang var det intet problem at samle godt 20 mænd, der gerne ville fællesskab og bevægelse i naturen sammen med andre mænd. Der var som på de første tre hold stor tilslutning og meget få afbud, og holdet har valgt at fortsætte med at ses en gang i måneden. Her mødes de fx i Løvbakkerne eller andre steder i kommunen og hygger og laver en aktivitet sammen. Endnu en gang er vi blevet bekræftet i, at måden hvorpå vi faciliterer aktiviteterne skaber relationer, der rækker ind i fremtidige fællesskaber for mændene. Andre kommuner er fortsat meget interesserede i, hvad det er, der gør, at vi lykkes med at forankre fællesskabet, så mændene fortsat prioriterer hinanden, efter endt deltagelse på holdet. Derfor er vi som

kommune blevet inviteret til sparring og ideudveksling hos andre kommuner i løbet af året. I foråret 2025 er vi medarrangører på en inspirationsdag for fagpersonale fra kommunerne og naturvejledere og andre, der er nysgerrige på, hvordan naturen som rum og ramme med fordel kan bruges i sociale, forebyggende og sundhedsfremmende tilbud. Nogle af mændene fra tidligere Kom ud, mand!-hold er bl.a. med til at afholde en workshop sammen med os, og nogle andre Kom ud, mand!-mænd laver lækker bålmadsfrokost til alle deltagerne på inspirationsdagen. På den måde er de med til at bære den gode historie videre.

Teambuilding på Kom ud mand! Foto: Elsebeth Houe

Vi ville gerne overføre erfaringerne fra mandeholdene og udbød derfor to gange, sammen med Ung Herning, et hold for unge piger i sårbare positioner. Det lykkedes ikke at få tilmeldinger nok, så holdene blev desværre aflyst. Vi er fortsat overbeviste om, at det er en god ide, og målgruppen er der – Vi skal bare have fundet ud af, hvordan vi bedst rekrutterer pigerne.

Styrket natur - og kulturhistorisk formidling

Styrket natur - og kulturhistorisk formidling er en pulje, der blandt andet kan søges af frivillige og foreninger i kommunen.

Natureventyr er fortsat populært i Danmark. I år har mere end 60.000 børn og voksne været på eventyr i den danske natur, og der er nye eventyr på vej i Tyskland og Spanien.

Her i kommunen har 2024 ikke budt på yderligere natureventyr. Vi har fortsat ti natureventyr fordelt ud over kommunen. Natureventyrene er delvist finansieret gennem puljen for styrket natur- og kulturhistorisk formidling.

Titel på Natureventyr	Område	2023	2024	Rating (0-5)
Bæverbruden som blev pist væk	Præstbjerg Naturcenter	302	370	4,8
Da Sif fik superkræfter	Løbakke Naturcenter	387	503	4,6
Tatonka og det store naturmysterie	Svanholm Sø	161	211	4,4
Ivans store rejse	Søby	118	149	4,5
Mysteriet om Lines onkel, der sporløst forsvandt	Birk	113	170	4,7
Otto og det forsvundne kødben	Knudmosen	173	316	4,6
Karen og den forsvundne lærer	Ørre Plantage	104	138	4,5
Mille og Sif redder Gjellerup Enge	Gjellerup Enge	94	197	4,7
Felix i den store troldmandsdyst	Haderup	35	99	4,7
Da Åmanden Stjal Skarrildas amulet	Skarrild	27	177	4,5
Eventyr gennemført i alt siden start		1514	2330	
Eventyr gennemført på et år		711	816	
Børn og voksne aktiveret (4.5 gns)		6813	10485	

Tabel som viser antallet af gennemførte natureventyr i 2023 og 2024. Data: Herning Kommune

I tabellen ovenfor ses hvor mange gange, de forskellige eventyr er blevet gennemført i alt siden publicering i appen, og i henholdsvis 2023 og 2024, samt den gennemsnitlige vurdering af hvert eventyr. Ratingen er et resultat af brugernes samlede vurdering, efter de har gennemført eventyret. Kategorien "Børn og Voksne aktiveret" er beregnet ud fra stikprøver og optællinger, der viser, at det ofte er større grupper, der tager på eventyr sammen (fx to familier). Derfor er et skøn, at mindst 10.485 mennesker har fået en eventyrlig naturoplevelse i Herning Kommune.

Vi har afholdt tre arrangementer, hvor vi sammen med omkring 200 børn og pædagogisk personale indviede natureventyrene i Skarrild, Knudmosen og ådalen i Haderup.

I starten af 2025 får vi endnu et natureventyr til kommunen. Denne gang er det Aktiv Timring, der har fået del i puljen. Aktiv Timring er en fælles forening for Timring-Tiphede sogn, og Natureventyret bliver et ud af flere spændende tiltag, der bl.a. indebærer en sansehave.

Vi har investeret i to fortællebænke, en i Præstbjerg og en i Søndre Anlæg. Bænkene genererer energi, når man vipper på dem, og det sætter gang i fortællingerne. Bænkene fortæller hver deres historier, og fortællingerne er skrevet som øjenvideberetninger fra mennesker, der har levet og arbejdet netop der.

Fortællebænken på Præstbjerg Naturcenter. Foto: Elsebeth Houe

I Præstbjerg fortælleres om livet på heden i gamle dage, og i Søndre Anlæg fortælleres der om tørvegravning og livet i mosen forud for og efter Søndre Anlæg blev til. Historierne er indlæst med en bånd

for datiden og standen troværdig stemme – fx en Dalgas-stemme, en barneplejerske-stemme og en ung fårehyrde-stemme. Der er pt. indtalt fire historie til hver bænk, og i løbet af foråret bliver bænke udstyret med de sidste historier og selvfølgelig behørigt indviet.

Kibæk Fotoklub har sagt ja til at lave en permanent fotoudstilling i Det Gule Hus i Nybro. Huset fungerer som madpakkehus samt toilet og køkkenfacilitet for folk, der benytter shelterpladsen. Det Gule Hus er blevet malet og klargjort, og billederne er udvalgt. Det er meningen, at billederne skal være forsynede med QR-koder, som betragteren kan scanne, hvis man vil vide mere om netop den fugl eller det landskab. Tilbage står arbejdet med at printe og op hænge de store flotte naturbilleder. Det er et spændende projekt, der bliver klar til fernisering engang til foråret.

Projekt Ålandet er fortsat i gang med at definere og prioritere tiltag, og i 2025 ligner det, at der er styrket natur - og kulturhistorisk formidling på vej, bl.a. i forbindelse med Dalgaskanalen.

Ny naturpolitik - borgerinddragelse

I forbindelse med at Miljø-, Infrastruktur- og Naturudvalget i april 2024 besluttede at igangsætte udarbejdelsen af en ny naturpolitik for kommunen, blev der gennemført en række arrangementer, hvor politikerne kunne mødes med borgerne i kommunen for at høre om deres holdninger til naturen i kommunen.

- Landskuet, hvor kommunen havde en stand
- Naturvandring ved hhv. Haderup Å, Præstbjerg Naturcenter, Kibæk ved Følørpøt Bæk og Svanholm sø
- Naturens Dag i Løvbakkerne, hvor kommunen havde en stand
- Møder med unge på ungdomsuddannelse

Arrangementerne blev planlagt, så borgere i alle aldersgrupper er blevet mødt. På landsskuet var der både unge og ældre, børnefamilier og bedsteforældre der var målgruppen. Her deltog folk fra landbrugserhvervet, unge som gamle, ligesom Landskuet var

udflugtsmål for dagplejere, børnehaver og skolebørn samt børn i følge med forældre eller bedsteforældre.

Naturvandringerne var henvendt til alle, men de fremmødte var primært midaldrende borgere fra lokalområderne.

Naturens dag var velbesøgt af især børnefamilier.

For at få input fra de unge blev Erhvervsskolen Herningsholm, Herning Gymnasium og foreningen LandboUngdom kontaktet og tilbudt et møde. Det var kun gymnasiet der tog imod det tilbud.

Borgerinddragelsen har givet værdifuld indsigt i borgernes ønsker og præferencer for naturen i Herning Kommune, som vil blive brugt til at forme den nye naturpolitik.

Naturvandring ved Haderup Å. Foto: Louise Berg Hansen

Mange borgere ønsker mere urørt skov og søer, hvilket indikerer en præference for naturlige og uforstyrrede områder. Der er en interesse i at forbedre biodiversiteten og naturen. I forbindelse med vandløbsprojekter prioriteres naturforbedringer over

faciliteter. Flertallet finder græssende dyr spændende og ser dem som en positiv del af naturen, selvom en mindre gruppe føler sig utrygge ved dem. Der er et ønske om flere vilde blomster og langt græs i byens parker frem for veltrimmede plæner, hvilket peger på en præference for mere naturlige og biodiversitetsvenlige byområder.

Naturen bruges primært til motion, vandring og afslapning, og der er et stort ønske om bedre tilgængelighed og flere faciliteter for at fremme brugen af naturen.

Skilte

I forlængelse af et byfornyelsesprojekt i Sunds Søpark, på den sydlige side af Sunds Sø, er skiltene omkring søen blevet opgraderet og forenklet. Formidlingen af området har derved fået et løft.

Nye skilte i Sunds Søpark. Foto: Herning Kommune

Projektet omfattede nyt fortov, madpakkehus med tilhørende handicaptoilet, grill m.m. Sunds Søpark og et mindre areal på vestsiden af søen er generelt med tiden blevet udviklet, så det i dag har parkkarakter, og for at understøtte denne udvikling er valget af skilte faldet på samme type, som er brugt i parkerne i Herning by.

Konklusion på målet

Der er i 2024 blevet afholdt arrangementer for både voksne og børn. Der er arbejdet med direkte formidling og indirekte, hvor de besøgende selv finder rundt og finder information og vejledning. Målet vurderes derfor at være nået.

Aktiviteter planlagt i 2025

Som tidligere nævnt er der allerede flere forskellige formidlingsopgaver, der peger ind i det nye år, der helt sikkert også byder på nye samarbejdsmuligheder og projekter.

Som noget nyt planlægger vi for eksempel at deltage i borgernes verdensmålsuge, Uge 17. Ugen er landsdækkende, og hovedtemaet vil være bæredygtigt forbrug – Verdensmål 12. Vi planlægger, alene og sammen med Herning Bibliotekerne, at invitere til forskellige arrangementer i og uden for skoletiden, blandt andet et arrangement i Løvbakkerne, som lige nu hedder "Bål, bøger og bælgfrugter".

Konklusion på naturindsatsen

Der er i 2024 blevet arbejdet med alle 10 mål i naturpolitikken. Mange gode projekter, store som små, er blevet gennemført, og tilsammen har indsatsen for naturen og friluftslivet skabt flere muligheder for oplevelser for kommunens borgere.

Værd at bemærke

Der er flere projekter, som er værd at bemærke i denne årsrapport.

- 843.524 kr. på vej som tilskud til nye hegn
- 191.000 kr. delt ud til borgersamarbejdsprojekter
- 3.300 tilmeldte ti børnefolkebødet
- 1.989 klik på hjemmesiden om græsbesparelsen
- 1.645 bookninger af shelters
- 1.500 deltagere på Grøn Inspirationsdag
- 230 ha med faunastriber
- 200 elever på besøg på Søens Dag
- 151 nedlagte mårhunde
- 90 plejede gravhøje
- 47,3 ha privat skov på vej
- 28 nyplantede træer i Aulum
- 27 ha lavbundsjord taget ud af drift
- 10 ha ny kommunal skov
- 7 nye vandhuller i Løvbakkerne
- 4 gennemførte naturvandring
- 1 natravn set i Skov Olesens Plantage

Målopfyldelse på 8 ud af 10 mål

Der er målopfyldelse på 8 ud af 10 naturpolitikmål. De 2 mål, som ikke er opfyldt, er vandløb og søer samt kulturarv.

I 2024 har arbejdet i vandløbene centreret sig omkring forundersøgelser og forberedende arbejde til egentlige projekter. Det forventes, at det vil føre til målopfyldelse i rigtig mange km vandløb, når projekterne i fremtiden bliver til noget. Målet om at sikre

målopfyldelse på mindst 25 km vandløbsstrækning er dermed delvist nået.

Målet om kulturarv er kun delvist opnået, da der kun blev indgået en ny aftale om pleje af gravhøje. Målet er 20 nye aftaler.

I 2024 besluttede Miljø-, Infrastruktur- og Naturudvalget at sætte gang i en genskrivning af naturpolitikken for Herning Kommune. Det var et stort ønske at få inddraget borgerne i arbejdet, ligesom der var ønske om at få skabt en levende og dynamisk politik. Det var planen, at politikken skulle vedtages medio 2025, men grundet øget arbejdspress, som følge af aftalen om Et Grønt Danmark, er arbejdet med at få formuleret en ny politik sat i bero indtil 2026. De resultater og erfaringer der er blevet samlet sammen i forbindelse med borgerinddragelsen, vil blive anvendt i arbejdet med formuleringen af en ny politik, når det arbejde genoptages i 2026.